

ARCHIWUM
LEGIONÓW
i N. K. N.

Nr 385

ojskowy N. K. N.

Opieka nad Legionistami polskimi i ich rodzinami

- I Zasiłki dla rodzin Legionistów polskich
- II. Zaopatrzenie wdów i sierot po poległych Legionistach
- III. Zaopatrzenie Legionistów superarbitrowanych inwalidów

Opracował Leg. H. Eile.

Nakładem Departamentu wojskowego
Naczelnego Komitetu Narodowego.

1915.

Departament wojskowy N. K. N.

Opieka nad Legionistami polskimi i ich rodzinami

- I. Zasiłki dla rodzin Legionistów polskich
- II. Zaopatrzenie wdów i sierot po poległych Legionistach
- III. Zaopatrzenie Legionistów superarbitrowanych inwalidów

Opracował Leg. H. Eile.

Nakładem Departamentu wojskowego
Naczelnego Komitetu Narodowego.

1915.

Cena 60 h.

Departament wojskowy Naczelnego Komitetu Narodowego ma na celu zaznajomić za pomocą niniejszej książeczki szerokie koła naszego społeczeństwa z instytucją przysługujących rodzinom Legionistów polskich zasiłków z funduszków państwowych oraz ze sposobem ubiegania się o nie, następnie z instytucją zaopatrzenia wdów i sierot po poległych Legionistach, wreszcie z instytucją zaopatrzenia, jakie należy się byłym Legionistom, uznanym przez komisye superarbitryjne za inwalidów oraz ze sposobem przyznawania tego zaopatrzenia. Ze względu na okoliczność, iż niniejsza książeczka ma za zadanie informować przede wszystkim strony bezpośrednio interesowane o co i gdzie mogą się ubiegać, przedstawiono objęte nią kwestye w sposób dostępny dla najszerszych sfer, przyczem miano na względzie głównie wartość praktyczną wydawnictwa. Interesującym się także więcej teoretyczną i kazuistyczną stroną omawianych w niniejszej książeczce kwestyi podano w odnośnych miejscach odpowiednie źródła.

Gdy Legioniści (a temsamem ich rodziny oraz wdowy i sieroty) zrównani są pod względem praw z oficerami i żołnierzami armii austro-węgierskiej niniejsze wywody odnoszą się w równej mierze i do tych ostatnich.

Piotrków, Czerwiec 1915 roku.

Treść:

Wstęp

Prawne stanowisko Legionów polskich

I. Zasiłki dla rodzin Legionistów polskich

II. Zaopatrzenie wdów i sierot po poległych Legionistach polskich

III. Zaopatrzenie byłych Legionistów, uznanych przez komisye superarbitryjne za inwalidów

Informacje

Stanowisko prawne Legionów polskich.

Legiony polskie są korpusami ochotniczymi, utworzonymi na czas trwania wojny a ich członkowie mają być uważani za powołanych do czynnej służby wojskowej wskutek zarządzonej mobilizacji i wobec tego za zrównanych tak co do obowiązków jak i co do praw z osobami stanu wojskowego.

Osoby należące do wspólnej armii lub austriackiej względnie węgierskiej obrony krajowej, ewentualnie obowiązane do służby w pospolitem ruszeniu, czynią zadość obowiązkowi służby wojskowej, jeżeli na podstawie zezwolenia Naczelnej komendy armii względnie właściwej centralnej władzy wojskowej, zostały przydzielone do Legionów lub w przyszłości przydzielone zostaną.

Legioniści nie należący do tej kategorii, mają być traktowani jako, że wstąpili do Legionów w charakterze ochotników do służby w pospolitem ruszeniu, a wstąpienie to mają umocnić złożeniem przysięgi, jaką składają pospolitacy. (Najwyższe postanowienie z dnia 4-go grudnia 1914, intymowane okólnikiem Ministerstwa wojny z dnia 2-go stycznia 1915. L: X — 21004/14., a ogłoszone w dzienniku rozporządzeń dla wspólnej armii z dnia 9-go stycznia 1915. L: 2).

Zasiłki dla rodzin Legionistów polskich.

Treść:

1. Zasada prawa rodzin Legionistów do zasiłków.
2. Którzy członkowie rodziny mają prawo do zasiłku?
3. Kiedy przysługuje rodzinie prawo do zasiłku?
4. Rodzaj, wysokość i charakter zasiłku?
5. Jak długo trwa prawo do zasiłku?
6. Kto i gdzie zgłasza prawo do zasiłku?
7. Kto i kiedy podejmuje zasiłek?
8. Kto rozstrzyga o przyznaniu zasiłku?
9. Zasiłek ewakuacyjny.
10. Wypłata zasiłków uchodźcom.
11. Zaliczki i prawo zastawu na zasiłku.
12. Zasiłki dla rodzin Legionistów-królewików.
13. Wzory i formularze.

Zasada prawa rodzin Legionistów do zasiłków.

Rodzinom Legionistów polskich przysługuje prawo do zasiłków z funduszy państwowych na równi z rodzinami oficerów i żołnierzy armii austro-węgierskiej, powołanych do służby wojskowej wskutek mobilizacji. (Ustawa z dnia 26-go grudnia 1912. L: 237 dz. u. p. oraz reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 24 lutego 1915 L: XVII—1804/15).

Którym członkom rodziny przysługuje prawo do zasiłku?

Prawo do zasiłku posiadają następujący członkowie rodzin Legionistów:

- a) żona
- b) ślubne potomstwo (dzieci)
- c) ślubni rodzice
- d) ślubni dziadkowie
- e) ślubni pradziadkowie
- f) ślubni teściowie
- g) ślubne rodzeństwo (bracia i siostry)
- h) nieślubna matka
- i) nieślubne potomstwo (dzieci)
- j) pasierbowie
- k) ojczym i macocha

Za uprawnione do zasiłku rodzeństwo uważa się także przyrodnich braci i siostry, jeżeli mają z Legionistą wspólnego ojca lub wspólną matkę. Rodzeństwo nieślubnego pochodzenia nie posiada prawa do zasiłku. Jeżeli sam Legionista jest nieślubnym dzieckiem, wówczas jego rodzeństwo ślubnego i nieślubnego pochodzenia nie posiada prawa do zasiłku. Nieślubnej żonie Legionisty nie przysługuje prawo do zasiłku, natomiast przysługuje ono nieślubnej matce i nieślubnym dzieciom. (Rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa obrony krajowej z dnia 28-go grudnia 1912 L: 238 dz. u. p. do poprzednio cytowanej ustawy z dnia 26-go grudnia 1912 L: 237 dz. u. p. oraz reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 20-go lutego 1915 L: XVII—1549/15.)

Wszyscy powyżej wymienieni członkowie rodziny żołnierzy legionowych (od podoficera w dół) są pod względem zasiłków na równi traktowani, to znaczy, że mają prawo do zasiłku takiej samej wysokości. Odnośnie zaś do oficerów (gażystów, od chorążego w górę) ślubna żona i ślubne dzieci otrzymują sustentacye rodzinne (Familiengebühr) i sustentacye mieszkaniowe (Quartierbeihilfe), gdy natomiast reszta członków rodziny oficera ma prawo tylko do zasiłków, jakie pobierają członkowie rodzin żołnierzy. O tem obszerniej mowa w rozdziale czwartym.

3.

Kiedy przysługuje rodzinie Legionisty prawo do zasiłku ?

Okoliczność sama przez się, że się jest jednym z — w poprzednim rozdziale wymienionych — członków rodziny Legionisty

nie uzasadnia jeszcze prawa do zasiłku. Członek rodziny Legionisty ma prawo do zasiłku w zasadzie tylko wówczas, jeżeli jego utrzymanie zależało dotychczas w głównej mierze od dochodów, osiągniętych przez Legionistę ze swej pracy. Przez utrzymanie rozumie się prócz pożywienia, mieszkania, odzienia i innych niezbędnych potrzeb życiowych, także koszty leczenia i pielęgnowania, a odnośnie do dzieci także koszty wychowania. Że utrzymanie, ubiegającego się o zasiłek członka rodziny zależało w głównej mierze od dochodów Legionisty (to znaczy od jego zarobkowania przed wstąpieniem do Legionów) i że wskutek wstąpienia do Legionów utrzymanie to zostało zagrożone — bywa przez odnośne władze (o których mowa w ósmym rozdziale) badane. Według postanowień ustawy, władze te winny zwracać główną uwagę na okoliczność, czy członek rodziny, zgłaszający prawo do zasiłku, żył dotychczas we wspólnem gospodarstwie z Legionistą, a w przeciwnym razie miałyby być stwierdzone, czy i jaką kwotą Legionista, miesięcznie czy tygodniowo, wspierał tego członka rodziny.

Jeżeli członkowie rodziny Legionisty rozporządzają ewentualnie pewnymi wartościami majątkowymi przynoszącemi dochód, to okoliczność ta nie wyklucza prawa do zasiłku, jeżeli dochód z tych wartości, potrzebny na utrzymanie odnośnych członków rodziny, jest zależny od osobistej pracy Legionisty i jeżeli bez jego pracy można osiągnąć dochód jedynie przez przyjęcie w jego miejsce obcej siły pomocniczej za wynagrodzeniem. W konsekwencji tej zasady, ustawa przyznaje wyraźnie rodzinom samodzielnych wieśniaków małorolnych, którzy prowadzą gospodarstwo rolne przy pomocy jedynie członków rodziny a bez posługiwania się obcymi ludźmi prawo do zasiłków. Również wyraźne prawo do zasiłków posiadają rodziny samodzielnych przemysłowców, którzy nie zatrudniają w swem przedsiębiorstwie pomocników.

Z powyższego wynika, że jeżeli Legionista jest samodzielnym wieśniakiem małorolnym względnie samodzielnym przemysłowcem, a prowadził gospodarstwo czy przedsiębiorstwo bez obcej pomocy, to jego rodzina ma z góry przez ustawę przyznane prawo do zasiłku. Ustawa i późniejsze rozporządzenia wyjaśniające stoją widocznie na stanowisku, że utrzymanie uprawnionych do ubiegania się o zasiłek członków rodziny samodzielnych wieśniaków małorolnych i samodzielnych przemysłowców, pracujących

bez obcej pomocy, należy uważać w ogólności jako zależne w głównej mierze od osobistej pracy tych ostatnich. Reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 31-go stycznia 1915. L: XVII—301 wyjaśnia w tej kwestyi: „Dla rozstrzygnięcia pytania, czy w poszczególnym wypadku powołany do służby wojskowej (Legionista) należy do kategorii samodzielnych wieśniaków małorolnych lub samodzielnych przemysłowców, będzie ten wzgląd miarodajny czy powołany (Legionista) gospodarstwo względnie przedsiębiorstwo prowadził dotychczas bez obcej pomocy i czy dalsze prowadzenie w nieuszczuplonym rozmiarze, w czasie jego nieobecności jest tylko w takim razie możliwe, jeżeli zostanie przyjęta za wynagrodzeniem obca siła pomocnicza, która zastąpi w zupełności siłę roboczą powołanego (Legionisty). Jeżeli posługiwano się obcą siłą pomocniczą tylko przejściowo, n. p. przez czas zaskłabnięcia jednego przy prowadzeniu gospodarstwa zajętego członka rodziny (żony), albo bezpośrednio przed powołaniem (wstąpieniem do Legionów) jedynie w tym celu, aby przy pomocy tej siły pomocniczej przeprowadzić do czasu rozpoczęcia służby wojskowej przez powołanego (Legionistę) najpilniejsze roboty (n. p. żniwa, wykończenie przemysłowego zamówienia), lub wyszkolić sobie na czas nieobecności powołanego (Legionisty) zdolnego zastępcę, to użycie takiej siły nie wystarcza samo przez się do nieuznania powołanego (Legionisty) za samodzielnego wieśniaka małorolnego lub samodzielnego przemysłowca. Tak samo nie zmienia tego stanu rzeczy fakt, że w przedsiębiorstwie przemysłowem obok samego przedsiębiorcy zajęta była dotychczas do pewnych podrzędnych robót mniej uzdolniona siła pomocnicza, która jednak do samodzielnego kierownictwa przedsiębiorstwem podczas nieobecności powołanego (Legionisty) się nie nadaje i musi być zastąpiona przez inną obcą siłę pomocniczą a to przyjętą za wynagrodzeniem, odpowiadającą w zupełności wydajności pracy przedsiębiorcy (obecnego Legionisty).

Okoliczność, że Legionista był bezpośrednio przedwstąpieniem do Legionów bez pracy, nie może być sama przez się powodem odmówienia rodzinie zasiłku. Za podstawę ocenienia, czy rodzinie przysługuje zasiłek względnie w jakiej wysokości, należy wziąć ten stan rzeczy, jaki ze względu na zawodowe wykształcenie, możliwość zarobku, stosunki rodzinne i tym podobne okoliczności byłby przypuszczalnie miał miejsce, gdyby Legionista nie był wstąpił do szeregów.

Jeżeli pobierający zasiłki członkowie rodziny Legionisty pracują za wynagrodzeniem na roli, to nie będzie im z tego powodu wstrzymana wypłata zasiłku, gdyż zarobek ten uważa się za przemijający a uprawa roli ma obecnie szczególniejszą doniosłość pod względem społecznym i ekonomicznym. (Reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 22-go kwietnia 1915 r.)

Prawo do zasiłku nie przysługuje rodzinie wówczas, jeżeli Legionista odbywa obowiązkową (prezencyjną) 1—3 letnią służbę wojskową, do której obowiązany jest każdy obywatel państwa. Tyczy się to Legionistów, którzyby obecnie byli obowiązani do służby prezencyjnej w armii austro-węgierskiej, a służyli w Legionach. Od chwili jednak, kiedy Legioniście kończy się czas służby prezencyjnej, rodzinie należy się zasiłek. Z natury rzeczy należy się zasiłek rodzinie Legionisty, który swego czasu uczynił zadość obowiązkowi służby wojskowej a w czasie wojny wstąpił do Legionów. Zasiłek należy się również rodzinie Legionisty, który odbywał służbę w armii austro-węgierskiej i został przeniesiony swego czasu do rezerwy zapasowej.

Jeżeli asenterowany do wojska austro-węgierskiego miał na podstawie przewidzianych w ustawie wojskowej ulg, zgłosić się dopiero (na podstawie przyznanej mu zwłoki) w czasie późniejszym do służby n. p. dopiero 1-go października 1916 roku, a już dnia 1-go września 1914 roku wstąpił do Legionów, to rodzinie tego Legionisty należy się zasiłek za czas służby wojskowej (w Legionach), odbywanej przed wyznaczonym mu w drodze ulgi terminem służby prezencyjnej, czyli przed upływem przyznanego mu terminu zwłoki do rozpoczęcia obowiązkowej (prezencyjnej) służby wojskowej. Zasiłek należy się także rodzinie asenterowanego na wiosnę 1914 roku a uprawnionego do wniesienia reklamacyi (n. p. z powodu że będąc jedynakiem utrzymywał matkę wdowę, jest jedynym bratem zupełnie osieroconego rodzeństwa i t. p.), mimo że nie wniósł przy poborze (asenterunku) prośby reklamacyjnej, względnie, że podobną prośbę wniósł a nie została ona jeszcze załatwiona — jeżeli komisya zasiłkowa (o której mowa w rozdziale ósmym) stwierdzi, że powołany (w naszym wypadku Legionista) posiada warunki do skutecznej reklamacyi. (Reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 2-go stycznia 1915 L. XVII — 5528 ex 1914 r. intymowany okólnikiem Galicyjskiej krajowej komisji zasiłkowej z dnia 23-go stycznia 1915 L. 1895 i uwagi do tego okólnika.) Rodzina

Legionisty, odbywającego służbę prezencyjną, może w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie (n. p. w wypadkach rzeczywistej nędzy, połogu, długotrwałej choroby) prosić właściwe starostwo o jednorazową zapomogę. Na ten cel Namiestnictwo przyznało starostwom pewne fundusze do dyspozycji.

Rodzina Legionisty nie ma prawa do zasiłku, jeżeli on otrzymuje nadal swą płacę czy swoje wynagrodzenie cywilne względnie jeżeli z jakiego innego powodu nie doznaje w swym dochodzie żadnego uszczerbku, lub jeżeli z przeprowadzonych dochodzeń wynika, że z powodu służby w Legionach nie jest zagrożone utrzymanie członków rodziny, uprawnionych do ubiegania się o zasiłek z funduszy państwowych. Jest wyraźną tendencją ustawodawcy, aby zasiłki państwowe miały charakter jedynie pomocy ze strony państwa w wypadkach, w których służba w Legionach powoduje utratę możności utrzymania się rodziny Legionisty, a temsamem aby rodzina powołanego (Legionisty) nie znalazła się wskutek pobierania zasiłków w lepszym położeniu materyalnym, aniżeli znajdowała się w czasie pokoju, kiedy wspomagający ją Legionista cywilnie zarabkował. O tem szerzej w następnym rozdziale.

Rodzinom obywateli austriackich, internowanych zagranicą na czas wojny, nie przysługuje prawo do zasiłków. (Reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 18-go listopada 1914 r. L. XVII. 1530.)

4.

Rodzaj, wysokość i charakter zasiłków.

A. Oficerowie (gażyści).

Jak już poprzednio wspomniano, zachodzi między żoną i ślubnymi dziećmi oficera (gażysty) z jednej, a innymi, uprawnionymi do zasiłku członkami jego rodziny (wymienionymi pod **c.** do **k.** w drugim rozdziale) z drugiej strony, różnica pod względem rodzaju i wysokości zasiłków. Żona i dzieci otrzymują z początkiem każdego miesiąca zasiłek, zwany sustentacją rodzinną (Familiengebühr) oraz z początkiem każdego kwartału sustentacją mieszkaniową (Quartierbeihilfe). Wysokość susten-

tacy rodzinnej i mieszkaniowej jest stała, i nie zależy od stosunków majątkowych rodziny oficera legionowego ani od okoliczności, czy oficer posiada dzieci względnie w jakiej liczbie. Również okoliczność, że oficer jest wdowcem i w domu pozostały tylko dzieci (ślubne) jest obojętna, gdyż sustentacye należą się żonie i dzieciom, względnie samej żonie lub samym dzieciom w z góry oznaczonej, stałej wysokości.

Sustentacya rodzinna wynosi miesięcznie dla żony i dzieci oficera rangi: szóstej — 200 koron, siódmej — 150 koron, ósmej — 120 koron, dziewiątej — 90 koron, dziesiątej — 70 koron, jedenastej i dwunastej — 50 koron, chorążego — 50 koron, gażysty bez rangi — 40 koron.

Sustentacya mieszkaniowa wynosi kwartalnie dla żony i dzieci oficera rangi: szóstej — 566 koron, siódmej i ósmej — 471 koron, dziewiątej — 359 koron, dziesiątej i jedenastej — 217 koron, dwunastej — 132 koron, chorążego — 132 koron, gażysty bez rangi — 132 koron.

Sustentacye te pobiera żona i dzieci oficera legionowego jeszcze przez sześć miesięcy po jego śmierci, poczem następuje przyznanie emerytury wdowiej i sieroczej — o czem obszernie w drugiej części niniejszej książeczki. Niezależnie od poboru sustentacyi (po śmierci męża względnie ojca) należy się wdowie względnie sierotom kwartał pośmiertny, a to w wysokości trzechmiesięcznej pensyi poległego względnie zmarłego wskutek na wojnie odniesionych ran oficera, zaś po śmierci gażysty bez rangi kwartał pośmiertny w kwocie — 100 koron.

Wszyscy inni uprawnieni do zasiłku członkowie rodziny oficera legionowego (rodzice, dziadkowie, rodzeństwo, teściowie i t. d.) mają prawo do zwykłych zasiłków na równi z rodzinami żołnierzy.

B. Żołnierze.

Wymienieni w drugim rozdziale członkowie rodziny żołnierzy legionowych mają prawo do zaopatrzenia, obejmującego zasiłek na utrzymanie (Unterhaltsbeitrag) i zasiłek na mieszkanie (Mietzinsbeitrag).

Wysokość tych zasiłków nie jest wszędzie jednakowa, lecz została unormowana odmiennie dla różnych miejscowości. **I tak wynosi dziennie dla jednej osoby:**

W miejscowości	Zasiłek na utrzymanie		Zasiłek na mieszkanie		Łącznie	
	K.	h.	K.	h.	K.	h.
Lwów	—	84	—	42	1	26
Kraków	—	80	—	40	1	20
Reszta Galicyi	—	57	—	28 $\frac{1}{2}$	—	85 $\frac{1}{2}$
Wiedeń	—	88	—	44	1	32
Dolna Austria	—	81	—	40 $\frac{1}{2}$	1	21 $\frac{1}{2}$
Linc	—	88	—	44	1	32
Wyższa Austria	—	76	—	38	1	14
Salzburg	—	82	—	41	1	23
Praga	—	80	—	40	1	20
Czechy	—	85	—	42 $\frac{1}{2}$	1	27 $\frac{1}{2}$
Berno	—	85	—	42 $\frac{1}{2}$	1	27 $\frac{1}{2}$
Morawy	—	80	—	40	1	20
Opawa	—	82	—	41	1	23
Śląsk	—	76	—	38	1	14
Czerniowce	—	75	—	37 $\frac{1}{2}$	1	12 $\frac{1}{2}$
Bukowina	—	61	—	30 $\frac{1}{2}$	—	91 $\frac{1}{2}$
Grac	—	83	—	41 $\frac{1}{2}$	1	24 $\frac{1}{2}$
Styrya	—	77	—	38 $\frac{1}{2}$	1	15 $\frac{1}{2}$
Celowiec	—	85	—	42 $\frac{1}{2}$	1	27 $\frac{1}{2}$
Karyntya	—	79	—	39 $\frac{1}{2}$	1	18 $\frac{1}{2}$
Lublana	—	76	—	38	1	14
Kraina	—	70	—	35	1	05
Insbruk	1	—	—	50	1	50
Tyrol	—	90	—	45	1	35
Tryest	—	87	—	43 $\frac{1}{2}$	1	30 $\frac{1}{2}$
Pobrzeże	—	80	—	40	1	20
Zara	—	80	—	40	1	20
Dalmacya	—	73	—	36 $\frac{1}{2}$	1	90 $\frac{1}{2}$

Mieszkający poza obrębem Austrii (a więc i na Węgrzech) członkowie rodziny Legionisty otrzymują dziennie tytułem zasiłku na utrzymanie 80 hal., a tytułem zasiłku na mieszkanie 40 hal., czyli dziennie łącznie 1 koronę 20 halerzy.

Dzieci poniżej 8 lat otrzymują połowę zasiłku na utrzymanie i na mieszkanie. Z chwilą kiedy dziecko kończy 8 lat należy mu się pełny zasiłek.

Zasiłek na utrzymanie należy się członkowi rodziny Legionisty (żołnierza), jeżeli utrzymanie tego członka rodziny zależało dotychczas w głównej mierze od dochodu, osiąganego pracą Legionisty a obecnie to utrzymanie jest zagrożone. Zasiłek na mieszkanie (wynoszący połowę zasiłku na utrzymanie) należy się członkowi rodziny żołnierza, jeżeli on zmuszony jest najmować mieszkanie i opłacać czynsz najmu. Jeżeli zasiłek czynszowy, przyznany zostanie jednemu z uprawnionych do zasiłku członków rodziny, to należy go przyznać także wszystkim innym uprawnionym członkom rodziny, żyjącym we wspólności domowej z Legionistą, lub nieżyjącym wprawdzie z nim we wspólności domowej, opłacającym jednak czynsz najmu za mieszkanie, który był dotychczas pokrywany w głównej mierze z dochodów, osiągniętych przez Legionistę. Zasiłek czynszowy wynosi zawsze połowę zasiłku na utrzymanie, chociażby więc członkowie rodziny, zgłaszający prawo do zasiłku, podali w zgłoszeniu o zasiłek kwotę (opłacaną tytułem czynszu za mieszkanie) niższą od należącego się im zasiłku na mieszkanie — to należy im przyznać zasiłek mieszkaniowy w ustawowej wysokości. Jeżeli któryś z członków rodziny nie opłacał w miejscu stałego swego zamieszkania czynszu najmu i temsamem nie pobierał zasiłku mieszkaniowego, a zmuszony wypadkami wojennymi przeniósł się do innej miejscowości na przejściowy pobyt, gdzie wynajął mieszkanie za opłatą czynszu najmu, to należy mu dodatkowo przyznać zasiłek czynszowy, w wysokości ustanowionej dla miejscowości dotychczasowego (stałego) miejsca zamieszkania.

Członek rodziny Legionisty ma prawo do zasiłku tej wysokości, jaka należy się w miejscowości, w której odnośny członek rodziny miał stałe miejsce zamieszkania w chwili powstania jego prawa do zasiłku, to znaczy do wysokości zasiłku, ustanowionej dla miejscowości, w której mieszkał odnośny członek rodziny w chwili, gdy Legionista wyruszał na wojnę. A więc rodzina Legionisty, mieszkająca pierwotnie — to jest w chwili kiedy on opuszczał miejsce pobytu by wstąpić do Legionów — we Lwowie, a która następnie przeprowadziła się do Wiednia, będzie we Wiedniu pobierała zasiłek w wysokości ustanowionej dla Lwowa. Wyjątek pod tym względem — patrz 10 rozdział, za-

tytułowany: Wypłata zasiłku uchodźcom. Gdyby część rodziny mieszkała już wówczas (to znaczy kiedy Legionista wstępował do Legionów) we Wiedniu, to ta część rodziny będzie pobierała zasiłek przeznaczony dla Wiednia. Z tego wynika, że różni członkowie rodziny mogą pobierać zasiłki różnej wysokości.

Jeżeli kwota, którą Legionista wspomagał któregoś z członków rodziny jest mniejsza od zasiłku, jaki przypada na tego członka, to wówczas zasiłek będzie niższy do tej kwoty. Ogólna kwota zasiłków, przyznanych członkom rodziny Legionisty nie może przewyższać przeciętnej płacy względnie zarobku dziennego Legionisty. Jeżeli np. Legionista pozostawił w domu w Krakowie matkę, żonę, dwoje dzieci powyżej 8 lat i jedno dziecko poniżej 8 lat, to należałoby im się zasiłek (na utrzymanie i mieszkanie) w łącznej kwocie 5 koron 40 halerzy dziennie (K: 1·20 + 1·20 + 1·20 + 1·20 + 0·60), a gdy Legionista zarabiał dziennie tylko 5 koron, to wspomnianym członkom rodziny łączny zasiłek zostanie obniżony do 5 koron.

Jak już poprzednio wspomniano, rodzina Legionisty pobierającego na podstawie dekretu czy umowy nadal płacę czy wynagrodzenie (Gehalt oder Lohn) nie ma prawa do zasiłku. Jeżeli ta płaca czy wynagrodzenie przewyższa lub dorównywa kwocie (sumie) przypadających na rodzinę zasiłków, wówczas ustawowe to postanowienie należałoby uważać za uzasadnione. Inaczej ma się rzecz, jeżeli pobierane przez Legionistę nadal płacą czy wynagrodzenie niższe są od kwoty (sumy) przypadających na rodzinę zasiłków. Z uwagi na okoliczność, że ustanowione kwoty zasiłkowe stanowią minimum, które zdaniem ustawodawcy, potrzebne jest członkom rodziny Legionisty, aby mogli się utrzymać przez czas jego służby, to należałoby sądzić, że w wypadkach w których płaca czy wynagrodzenie są niższe od tego minimum mają członkowie rodziny słuszne prawo żądać różnicy (nadwyżki) między pobieraną przez Legionistę nadal płacą a zasiłkami państwowymi. Nie wszystkie jednak komisje zasiłkowe podzielają to zapatrywanie. To stanowisko niektórych komisji zasiłkowych opiera się niezawodnie na wnioskowaniu, że skoro suma przypadających rodzinie zasiłków nie może przekroczyć przeciętnego dziennego zarobku Legionisty, by rodzina nie znalazła się w czasie wojny w lepszym położeniu materialnym aniżeli w czasie pokoju, to zasiłki nie mogłyby ewentualnie przekroczyć także

dotychczasowej, a nadal pobieranej przez Legionistę, płacy. Gdyby tedy Legionista nie pobierał nadal płacy, otrzymywałaby jego rodzina zasiłki w jej wysokości, tak że dla rodziny nie powinno — zdaniem tych komisji zasiłkowych — stanowić różnicy, skąd otrzymuje środki na utrzymanie, skoro ich wysokość byłaby i jest taka sama. W niniejszym wypadku instytucja czy przedsiębiorstwo, wypłacające nadal Legioniście płacę wyręczałoby tylko skarb państwa. Wiedeńska powiatowa komisja zasiłkowa zajęła znów inne stanowisko, albowiem w wypadkach w których pobierana nadal płaca powołanego do służby wojskowej wskutek mobilizacji, jest niższa od kwoty przypadających rodzinie zasiłków, przyznaje pełne zasiłki dzieciom powołanego.

Tym samym członkom rodziny nie przyznaje się zasiłku kilkakrotnie, to znaczy za kilku z grona tej rodziny służących w wojsku. Jeżeli np. matka ma w wojsku czy w Legionach równocześnie dwóch synów, którzy ją wspólnie utrzymywali, należy jej zasiłek przyznać tylko raz, względnie za jednego tylko syna.

Zasiłek na utrzymanie i mieszkanie nie przedstawia się pod względem formalnym jako wsparcie ubogich i nie powoduje też skutków prawnych (np. pod względem nabywania prawa obywatelstwa przez zasiedzenie, utraty czynnego prawa wyborczego itd.) takiego wsparcia. Materyalnie będzie jednak na ogół słuszne zapatrywanie, że w każdym razie nie należy odmawiać zasiłku w wypadkach, gdzie winna mieć także miejsce racjonalna i życzliwa opieka nad ubogimi. O tem szerzej w rozdziale o wypłacie zasiłków uchożcom.

Zasiłki na utrzymanie i mieszkanie dla rodzin Legionistów, wypłacane są z funduszy państwowych i nie doznają w zupełności uszczerbku z powodu ewentualnych innych datków, udzielanych rodzinom ze strony kraju, gminy, towarzystw lub osób prywatnych.

Zasiłki są bezwrotne.

5.

Jak długo trwa prawo do zasiłku?

Zasiłek należy się członkom rodziny przez ten czasokres, w którym Legionista nie może z powodu służby wojskowej oddawać się cywilnemu zarobkowaniu.

Powyżej wspomniany czasokres rozpoczyna się z tym dniem, w którym obecny Legionista opuścił swe miejsce pobytu celem zgłoszenia się do służby w Legionach. Zasiłek mimo to bywa wypłacony rodzinie Legionisty od dnia złożenia przysięgi. (Reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 11 maja 1915. L : XVII — 4138. intymowany okólnikiem prezydium Namiestnictwa z dnia 26 maja 1915 L : 9081 pr.)

Czasokres pobierania przez rodzinę zasiłków kończy się w zasadzie w dniu powrotu Legionisty do domu. Gdy (jak to będzie o tem mowa w siódmym rozdziale) zasiłki pobiera rodzina dwa razy w miesiącu, a to zazwyczaj dnia 1-go oraz 16-go każdego miesiąca, wstrzymanie dalszej wypłaty zasiłku winno nastąpić z upływem tej połowy miesiąca, na którą przypada powrót Legionisty.

Za przeszkodę w oddawaniu się cywilnemu zarobkowaniu, spowodowaną czynną służbą, należy uważać także okoliczność, że Legionista został zatrzymany z powodu choroby w szpitalu lub lecznicy, albo też z innych ważnych powodów bez własnej winy doznał przeszkody w powrocie do domu. A więc przez czas powyżej wspomnianego zatrzymania względnie istnienia przeszkody należy się rodzinie zasiłek. Niemniej urlopy spowodowane chorobą i inne niezawinione przerwy w czynnej służbie nie powodują utraty prawa do zasiłku.

Jeżeli Legionista jednak ze służby zbiegnie albo zostanie skazany wyrokiem sądowym na karę ciężkiego więzienia lub na jeszcze surowszą karę, to wówczas prawo do zasiłku kończy się z dniem dezercyi względnie z dniem prawomocności wyroku karnego.

Ustawa o zasiłkach z dnia 26-go grudnia 1912 r. stanowi, że członkom rodziny Legionisty, który zginął w potyczce względnie zaginął po potyczce, lub zmarł przed przeniesieniem w stan nieczynny z powodu uszkodzenia, odniesionego w czynnej służbie wojskowej, względnie z powodu choroby, wywołanej tą służbą, należy się zasiłek jeszcze przez sześć miesięcy, począwszy od dnia śmierci względnie zaginięcia Legionisty. Według ustawy tedy mają wszyscy członkowie rodziny Legionisty, pobierający z powodu jego służby zasiłek, otrzymywać go jeszcze przez sześć miesięcy od chwili śmierci względnie zaginięcia Legionisty, poczem ustaje prawo rodziny do zasiłku, a tylko wdowa i sieroty otrzymują w miejsce zasiłków emeryturę wdowią i sierocą.

Reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 8-go marca 1915 r. L. XVII — 4971 zarządza jednak, aby zasiłki wypłacano członkom rodzin także po upływie sześciu miesięcy od chwili śmierci lub zaginięcia Legionisty. A więc mimo, że upłynęło sześć miesięcy od chwili śmierci czy zaginięcia Legionisty, rodzina ma i nadal pobierać zasiłki. Reskrypt z 8-go marca jest bardzo korzystny dla rodzin Legionistów, albowiem z jednej strony koło otrzymujących po sześciu miesiącach zaopatrzenie z funduszów państwowych jest znacznie szersze, aniżeli by to miało miejsce, gdyby reskrytem zmienione postanowienie ustawy posiadało nadal moc obowiązującą (gdyż po upływie sześciu miesięcy od śmierci miałyby tylko wdowa i sieroty prawo do emerytury, inni członkowie rodziny nic by nie otrzymywali, a w razie zaginięcia nawet żona i dzieci nie otrzymywałyby nic po sześciu miesiącach), a następnie zasiłki, które mają być obecnie wypłacane wdowie i dzieciom, także i po sześciu miesiącach od chwili śmierci męża względnie ojca, są znacznie wyższe od emerytury wdowiej względnie sieroczej. Zauważa się, że postanowienie reskryptu z 8-go marca jest prowizorycznem zarządzeniem, które nie daje stronie interesowanej żadnego prawa do roszczenia na przyszłość, gdyby nowem rozporządzeniem zniesiono lub zmieniono to zarządzenie. Jeżeli od śmierci Legionisty upłynęło już sześć miesięcy i temsamem wstrzymano wszystkim członkom rodziny wypłatę zasiłków, przyczem jedynie wdowie i sierotom przyznano emeryturę wdowią względnie sierocą — winna wdowa i sieroty zażądać w powiatowej komisji zasiłkowej (starostwo) różnicy (nadwyżki) między emeryturą a zasiłkami, zaś reszta członków rodziny, którzy pobierali zasiłki (a które po 6 miesiącach zostały im wstrzymane) winna żądać ponownego podjęcia wypłacania zasiłków. Jeżeli wdowa i sieroty nie pobierały za życia Legionisty zasiłków (n. p. z powodu że ich utrzymanie nie było wskutek służby Legionisty zagrożone), to mając po sześciu miesiącach prawo do emerytury, nabierają obecnie (po sześciu miesiącach od śmierci męża względnie ojca) prawo do pobierania zasiłków, albowiem zasiłki wchodzi obecnie w miejsce emerytury, a ta należy się wdowie i sierotom bez względu na ich stan majątkowy. (Niektórzy komentatorowie reskryptu ministeryalnego z dnia 8-go marca 1915 r. są zdania, że do zasiłków po upływie sześciu miesięcy od śmierci żołnierza, mają prawo jedynie wdowa i sieroty, a więc że zarządzona dalsza

wypłata zasiłków zastępuje tylko emeryturę wdową i sierocą. Wobec wyraźnego jednak bieżącego tego reskryptu, ta ścieśniająca interpretacja zdaje nam się być nieuzasadniona.)

Wspomniany poprzednio reskrypt ministeryalny z dnia 8-go marca 1915 r. wprowadza jeszcze drugą ważną nowość. Według stanu dotychczasowego ustawodawstwa, jeżeli żołnierz (Legionista) został uznany przez komisję superarbitryjną za inwalidę (niezdolnego do cywilnego zarobkowania), to bywał z wojska zwalniany przyczem nabierał równocześnie prawa do stałej pensji. Z tej jednak pensji (bardzo szczupłej) musiał utrzymywać siebie i rodzinę, albowiem z chwilą uznania go inwalidą, zostawał — jak to wyżej zaznaczono — zwalniany z wojska i wracał do domu, a temsamem równocześnie ustawała wypłata rodzinie zasiłków. Reskrypt z 8-go marca 1915 r., natomiast zarządza, aby w wypadkach, w których powołani do czynnej służby (Legioniści) przeniesieni zostaną w stan nieczynny jako inwalidzi, a nie są w możności postarać się o należyte utrzymanie dla rodziny, nie wstrzymywano na razie rodzinie wypłaty zasiłków, względnie wstrzymane na nowo asygnowano (wypłacano).

Rodzinie pojmanych do niewoli Legionistów należy się zasiłek aż do ich powrotu.

Jeżeli któremuś z członków rodziny Legionisty przysługuje prawo do zasiłku np. od samego wstąpienia Legionisty do Legionów, a członek ten zgłosi to prawo dopiero w czasie późniejszym, to należy mu się zasiłek za cały czas wstecz a to od chwili, kiedy zaistniało jego prawo do zasiłku.

6.

Kto i gdzie zgłasza prawo do zasiłku?

A. Oficerowie.

Oficerowie legionowi zgłaszają za pośrednictwem komend swych pułków prawo żony i ślubnych dzieci do sustentacji rodzinnych i mieszkaniowych. Żona i ślubne dzieci oficera nie potrzebują tedy czynić żadnych starań w tym względzie. Sustentacje otrzymuje żona i ślubne dzieci za pośrednictwem pocztowej kasy oszczędności. Inni członkowie rodziny oficera legionowego (dziadkowie, rodzice, rodzeństwo, teściowie i t. p.) zgłaszają prawo do zasiłku (im bowiem nie przysługują sustentacje) podobnie jak rodziny żołnierzy — o czem poniżej mowa.

B. Żołnierze.

Prawo do zasiłku członka rodziny żołnierza-Legionisty winno być w obrębie monarchii zgłoszone, pisemnie lub ustnie, w urzędnie gminnym (magistracie) miejsca zamieszkania członka rodziny, pragnącego pobierać zasiłek. Poza granicami monarchii prawo do zasiłku zgłasza się w konsulatach. Zgłoszenie może skutecznie sam Legionista, odnośny członek rodziny, ustawowy zastępca, wreszcie przełożenie gminy, w której mieszka odnośny członek rodziny. Uchodźcy zgłaszają w Austrii prawo do zasiłku w urzędzie gminnym miejsca pobytu, jeżeli nie zgłosili swego prawa do zasiłku już w miejscu stałego zamieszkania, to znaczy przed opuszczeniem Galicyi, względnie jeżeli swe prawo do zasiłku zgłosili, lecz zasiłku im jeszcze nie przyznano, względnie wreszcie jeżeli zgubili galicyjski arkusz płatniczy. O ile uchodźcy posiadają galicyjski arkusz płatniczy, otrzymają w zamian za niego w miejscu pobytu nowy arkusz płatniczy, przyznający im takie same kwoty, jakie im przyznano w Galicyi.

Jeżeli uchodźca udał się do Węgier a prawo jego do zasiłku powstało jeszcze w Galicyi, to winien o wypłatę względnie dalszą wypłatę zasiłku odnieść się do krajowej komisji zasiłkowej (Namiestnictwo) w Białej. Jeżeli prawo do zasiłku uchodźcy powstało dopiero w czasie jego pobytu na Węgrzech, winien zgłosić to prawo w miejscu pobytu.

W wyjątkowych wypadkach jest dopuszczalne, aby Legionista zgłosił prawo swej rodziny do zasiłku w gminie chwilowego postoju. Takie zgłoszenie winno być przesłane Departamentowi wojskowemu N. K. N., który je wraz z poświadczeniem służby odnośnego Legionisty w Legionach przedłoży właściwej komisji zasiłkowej. Podobnych zgłoszeń w miejscu chwilowego postoju należy unikać, albowiem Departament wojskowy nie może zazwyczaj uczynić zadość wymogom krajowej komisji zasiłkowej a. m. ręczyć za prawdziwość podanych w zgłoszeniu szczegółów, a zwłaszcza, że Legionista rodzinę rzeczywiście utrzymywał i że ona wskutek jego wstąpienia do Legionów popadła w niedostatek. Natomiast mogą to łatwo potwierdzić gminy w których obrębie mieszka rodzina Legionisty, ubiegająca się o zasiłek.

Zgłoszenia o zasiłek, wniesione później jak w dwa miesiące po przeniesieniu Legionisty w stan nieczynny, względnie później

jak w sześć miesięcy po dniu jego śmierci lub zaginięcia nie będą uwzględniane.

Do zgłoszenia pisemnego należy załączyć, względnie przy ustnem zgłoszeniu prawa do zasiłku należy się wykazać poświadczeniem służby w Legionach odnośnego Legionisty. Poświadczenia te wydaje Biuro centralno-ewidencyjne Departamentu wojskowego N. K. N., obecnie w Piotrkowie (Patrz wzór).

W zgłoszeniu mają być wymienieni wszyscy członkowie rodziny, zgłaszający swe prawo do zasiłku (Patrz wzór).

Wszelkie pisma w sprawach zasiłkowych są wolne od opłaty pocztowej i należności stemplowych.

Charakter ustawy nakłada na władze obowiązek przykładania do względów formalnych tylko podrzędnej wagi. Ze względu na tę okoliczność, winna każda władza przyjąć zgłoszenie o zasiłek, jakkolwiek nie jest do tej czynności obowiązana względnie uprawniona. Słuszniej jest bowiem przyjąć zgłoszenie i odstąpić je możliwie najrychlej właściwej władzy, aniżeli odsyłać stronę interesowaną od władzy do władzy. (Blätter für das Armenwesen der Stadt Wien. Nr. 158 z 1915 r.)

7.

Kto i kiedy podejmuje zasiłek?

Przy zgłaszaniu prawa do zasiłku należy wymienić tę osobę, z pośród uprawnionych do ubiegania się o zasiłek członków rodziny, na której ręce ma być wypłacany zasiłek. W miejsce wspomnianej osoby można wymienić jej zastępcę prawnego. Jeżeli w zgłoszeniu wymieniono z pośród uprawnionych do ubiegania się o zasiłek kilka osób jako odbiorców wypłaty, to w takim razie komisye zasiłkowe mają polecenie wyznaczyć na odbiorcę wypłaty żonę Legionisty, a jeżeli jej nie wymieniono między odbiorcami wypłaty, tę osobę z pośród wymienionych, która pozostaje w bliższym stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa z Legionistą. Zasada ta ma miejsce wówczas jeżeli wszyscy uprawnieni do ubiegania się o zasiłek mieszkają w obrębie tej samej kasy państwowej (urzędu podatkowego), wypłacającej zasiłki.

Jeżeli uprawnieni do pobierania zasiłków za Legionistę członkowie rodziny mieszkają w okręgach różnych kas, to wówczas można dla okręgu każdej kasy wyznaczyć innego odbiorcę wypłaty.

Jeżeli w zgłoszeniu o zasiłek, (w którym muszą być wymienieni wszyscy członkowie rodziny Legionisty, ubiegający się o zasiłek) nie wymieniono zupełnie odbiorcy wypłaty, wówczas komisya zasiłkowa może celem przyspieszenia wypłaty zasiłków nie przeprowadzać dochodzeń dodatkowych i w razie jeżeli należy przypuszczać że członkowie rodziny nie podniosą przeciwko temu protestu — ustanowić odbiorcę wypłaty w myśl poprzednio wspomnianej zasady.

Zasiłku na utrzymanie i mieszkanie, przeznaczonego dla rodziny Legionisty nie można asygnować ani wypłacać do jego rąk, lecz zawsze tylko do rąk jednego z członków rodziny, względnie ustawowego zastępcy członka rodziny.

Gdy Namiestnictwo uczyniło spostrzeżenie, że Legioniści (zwłaszcza zgłaszający w miejscu chwilowego postoju prawo swej rodziny do zasiłku) podają jako odbiorcę wypłaty bądź Departament wojskowy N. K. N., bądź swój oddział wojskowy, bądź wreszcie jakąś obcą osobę (nie wymienioną w zgłoszeniu jako ubiegającą się o zasiłek), zwróciło uwagę komisjom zasiłkowym, iż po myśli wyraźnego przepisu ustawy odbiorcą wypłaty może być jedynie jedna z pośród osób, uprawnionych do pobierania zasiłków, względnie jej ustawowy zastępca, nigdy zaś komenda wojskowa, obca osoba itd.

Jak już w poprzednim rozdziale zaznaczono, żona i dzieci oficerów legionowych otrzymują przysługujące im sustentacye za pośrednictwem pocztowej kasy oszczędności, tak że niepotrzebują po odbiór wypłaty sustentacyi nigdzie się zgłaszać. Inni członkowie rodziny oficerów muszą zgłaszać się po zasiłki na utrzymanie i mieszkanie w podobny sposób, jak członkowie rodzin żołnierzy legionowych — o czem poniżej mowa.

Członkowie rodzin żołnierzy legionowych, którym przyznano zasiłek, winni zgłaszać się po jego odbiór w urzędzie podatkowym, wymienionym w rezolucyi komisyi zasiłkowej, przyznającej zasiłek. Dniami wypłaty są z reguły pierwszy i szesnasty dzień każdego miesiąca. Ze względu na szybką wypłatę zasiłków mogą urzędy podatkowe wyznaczyć także inne dni wypłaty.

Jak wspomniano, członkowie rodziny żołnierzy legionowych, którym przyznano zasiłek, winni zgłaszać się dwa razy w miesiącu w urzędzie podatkowym. Mogą jednak prosić o przysyłanie im zasiłku pocztą, a wówczas muszą dostarczyć kasom państwowym zaadresowanych już do siebie przekazów poczt-

wych. Koszty przesyłki przekazem pocztowym ponosi odbiorca zasiłku.

Wypłata zasiłku zgłaszającym się do urzędu podatkowego członkom rodziny odbywa się na podstawie arkuszy płatniczych, które strony interesowane otrzymują po przyznaniu im zasiłku. W razie zagubienia arkusza można prosić o duplikat. Jeżeli członek rodziny otrzymuje zasiłek za pomocą przekazu pocztowego, to wówczas winien przedkładać arkusz płatniczy kasie wypłacającej raz na trzy miesiące.

Kasa państwowa, wypłacająca zasiłek do rąk członka rodziny względnie jego ustawowego zastępcy, uprawnionego do poboru zasiłku imieniem swem i innych członków rodziny, nie ma żadnego wpływu na rozdział zasiłku między członków rodziny. Tego wpływu nie posiada również komisya zasiłkowa.

8.

Kto rozstrzyga o przyznaniu zasiłku?

Uprawnieni do ubiegania się o zasiłek członkowie rodziny Legionisty winni — jak to już poprzednio wspomniano — zgłosić swe prawo do zasiłku, ustnie lub pisemnie, w urzędzie gminnym miejsca zamieszkania. Urząd gminny winien wniesione zgłoszenie przedłożyć w przeciągu 24 godzin starostwu, zaś to możliwie tego samego dnia powiatowej komisji zasiłkowej do załatwienia. Magistrat lwowski i krakowski przedkłada zgłoszenia bezpośrednio powiatowej komisji zasiłkowej. Gmina musi każde u niej ustnie lub pisemnie wniesione zgłoszenie przedłożyć za pośrednictwem starostwa komisji zasiłkowej, bez względu na to czy zgłoszenie to uważa za uzasadnione lub nie. O istnieniu prawa do zasiłku rozstrzyga powiatowa komisya zasiłkowa, istniejąca z reguły w miejscu siedziby starostwa i magistratów z własnym statutem (Lwów i Kraków). Orzeczenie powiatowej komisji zasiłkowej, przyznające zasiłek w pewnej wysokości lub odmawiające prawa do zasiłku jest ostateczne i nie ma od niego żadnego odwołania ani rekursu. Strony interesowane, którym powiatowe komisye zasiłkowe odmówiły prawa do zasiłku wnoszą często odwołanie względnie rekurs do krajowej komisji zasiłkowej, urzędującej w miejscu siedziby Namiestnictwa, obecnie w Białej. Odwołanie takie nie może mieć żadnego skutku, albo-

wiem krajowej komisji zasiłkowej nie przysługuje prawo zmiany orzeczeń powiatowych komisji zasiłkowych. Jeżeli członkowie rodziny czują się wymiarem zasiłku lub jego odmową pokrzywdzeni, wówczas mogą wnieść przedstawienie do tej samej powiatowej komisji zasiłkowej, która już raz zasiłku odmówiła, względnie wymierzyła zasiłek niższy, aniżeli się tego członkowie rodziny spodziewali. W przedstawieniu tem należy wymienić szczegółowo okoliczności, któreby mogły wpłynąć na komisję w kierunku zmiany pierwszego swego orzeczenia a w szczególności wymienić te okoliczności, których komisya przy wydawaniu swego orzeczenia zupełnie lub dostatecznie nie uwzględniła, a których uwzględnienie mogłoby — zdaniem strony — wpłynąć na zmianę orzeczenia komisji. Komisya winna na podstawie wniesionego przedstawienia rozpatrzyć ponownie zgłoszenie członków rodziny o zasiłek i zawiadomić stronę o decyzji a to z podaniem uzasadnienia ponownego orzeczenia. Jeżeli komisya odmówiła zasiłku, a to uzasadniając swe orzeczenie, że utrzymanie członków rodziny Legionisty nie zostało wskutek jego służby wojskowej zagrożone, a z biegiem czasu zmieniły się tak dalece stosunki rodziny, że gdyby one istniały w chwili zgłoszenia prawa do zasiłku, toby zasiłek został przyznany — mogą członkowie rodziny ubiegać się ponownie o przyznanie zasiłku, wskazując w zgłoszeniu na zmianę stosunków, n. p. że Legioniście, który był na prywatnej posiadłości i któremu pracodawca wypłacał przez pewien jeszcze czas z dobrej woli pensję, po pewnym czasie wypłatę pensji wstrzymano.

W wypadkach, w których strona czuje się pokrzywdzona orzeczeniem komisji powiatowej, a to pokrzywdzenie miało nastąpić wskutek naruszenia ustawy, przysługuje stronie interesowanej prawo wniesienia zażalenia do Trybunału administracyjnego we Wiedniu. Jednakowoż wniesienie podobnego zażalenia jest połączone z kosztami, albowiem musi być wygotowane przez adwokata a następnie nie ma z reguły widoków powodzenia.

Jak już poprzednio wspomniano, uchodźcy z Galicyi, o ile posiadają arkusz płatniczy wydany im jeszcze w Galicyi, otrzymują w miejscu gdzie obecnie zamieszkują nowy arkusz płatniczy, opiewający na te same kwoty jakie im galicyjskie komisye zasiłkowe swego czasu (a więc przed opuszczeniem kraju) przyznały. Prośbę o ponowny arkusz należy wnieść za pośrednictwem urzędu gminnego miejsca pobytu. O ile nie posiadają arkusza

galicyjskiego płatniczego, względnie nie wniosły w Galicyi zgłoszenia o zasiłek, względnie wniosły zgłoszenie, lecz ono przed opuszczeniem kraju nie zostało jeszcze załatwione, względnie wreszcie prawo do zasiłku uchodźcy powstało dopiero na obczyźnie — winni wnieść zgłoszenie o zasiłek w urzędzie gminnym miejsca pobytu. O prawie do zasiłku rozstrzygają zwyczajne komisye zasiłkowe, zaś w Wiedniu, Pradze, Bernie, Opawie i Gracu, komisye zasiłkowe, utworzone specjalnie dla spraw zasiłkowych uchodźców galicyjskich. Jeżeli uchodźcy galicyjscy przebywają na Węgrzech, winni o wydanie ponownego arkusza płatniczego (jeżeli otrzymany poprzednio w Galicyi im zaginął) odnosić się do krajowej komisji zasiłkowej, obecnie w Białej. Tam też należy wnosić zgłoszenia o zasiłek, jeżeli prawo do zasiłku powstało jeszcze w czasie, kiedy odnośni członkowie rodziny mieszkali stale w Galicyi, lecz tego prawa tam nie zgłosili, względnie zgłosili lecz nie nastąpiło jeszcze przyznanie zasiłku. Zasiłki otrzymują uchodźcy za pomocą przekazów pocztowych. O ile prawo do zasiłku powstało dopiero na Węgrzech, należy je zgłosić w miejscu pobytu.

Zdarza się niekiedy, że urzędy gminne do których wnosi się zgłoszenia o zasiłek, wzbraniają się stwierdzić na zgłoszeniu daty i szczegóły w zgłoszeniu wyszczególnione, a zwłaszcza że Legionista przyczyniał się do utrzymania rodziny i że obecnie to utrzymanie rodziny jest wskutek jego służby wojskowej zagrożone. W tych wypadkach należy żądać w urzędzie gminnym, aby on przesłał w każdym razie zgłoszenie do odnośnego starostwa, a samemu należy wnieść równocześnie prośbę do właściwego starostwa, by ono powyżej wspomniane okoliczności zbadało z urzędu, a to przez przesłuchanie świadków, lub mężów zaufania, wysłanie na miejsce urzędnika i t. p.

Namiesnictwo galicyjskie oraz galicyjska krajowa komisya zasiłkowa kładzie w szereg okólników do podwładnych komisji i władz nacisk, by interpretowały postanowienia ustawy o zasiłkach w sposób możliwie humanitarny i przeprowadzały wymiar i wypłatę zasiłków z możliwym pospiechem.

Co się tyczy przyznawania i wypłaty zasiłków przez starostwa reaktywowane po wyparciu z powiatu wojsk nieprzyjacielskich, — o tem mowa w ostatniej części niniejszej książeczki, zatytułowanej „Informacye“.

Zasiłek ewakuacyjny.

Rodzinom oficerów (gażystów), które musiały na podstawie wydanego im polecenia opuścić przymusowo miejsce zamieszkania (miejsce stałego garnizonu powołanego do służby wojskowej) należy się jednorazowy zasiłek ewakuacyjny, wynoszący dla rodziny oficera szóstej do ósmej rangi włącznie — 300 Koron, rangi dziewiątej do dwunastej włącznie — 200 Koron, dla rodziny chorążego — 200 Koron, gażysty bez rangi — 150 Koron, wreszcie żonaty podoficerów — 100 Koron. Rodzinom oficerów przysługuje prawo do zasiłku ewakuacyjnego tylko wówczas, jeżeli nie mogły zabrać ze sobą większych pakunków. Rodzinom żołnierzy zasiłek ewakuacyjny nie przysługuje.

Wyplata zasiłków uchodźcom.

Członkowie rodzin Legionistów, którzy to członkowie z powodu wypadków wojennych opuścili dotychczasowe swe miejsca zamieszkania i uszli do innych miejscowości, niezagrażonych inwazyą nieprzyjacielską (uchodźcy), winni odnośnie do zgłoszenia prawa do zasiłku jakoteż do pobierania zasiłku zwracać uwagę na okoliczność, czy prawo do zasiłku powstało, następnie czy zostało zgłoszone, wreszcie czy zostało przyznane jeszcze za pobytu w Galicyi, czy też już po opuszczeniu kraju.

Jeżeli obecny Legionista wstąpił do Legionu (a raczej został zaprzysiężony) w czasie, kiedy jego rodzina, która następnie uszła z Galicyi, przebywała jeszcze w swem stałym miejscu zamieszkania w kraju, to nabyła ona prawo do zasiłku już wówczas. Z uwagi na tę okoliczność, uchodźcy przebywający gdziekolwiek, będą pobierali zasiłki w wysokości, oznaczonej dla miejscowości galicyjskich. Wyjątek pod tym względem zachodzi, jeżeli władze wojskowe zarządziły ewakuację (Räumung) jakiejś miejscowości i wyznaczyły ewakuowanej ludności pewną miejscowość na pobyt. Wówczas po myśli rozporządzenia cesarskiego z dnia 11-go sierpnia 1914 r. L: 213 Dz. u. p. należy przymusowo ewakuowanym członkom rodzin powołanych (Legionistów) przyznać zasiłki, obowiązujące w wyznaczonym przez władze nowem miejscu pobytu. Gdyby zasiłki były w miejscu chwilowego pobytu

niższe, aniżeli w miejscu stałego zamieszkania, należy ewakuowanym rodzinom wypłacać nadal wyższe zasiłki (t. z. wypłacane im w miejscu stałego zamieszkania). Jeżeli członkowie rodziny nie pobierali w Galicyi zasiłku na mieszkanie (gdyż n. p. mieszkali we własnej realności) a na obczyźnie muszą opłacać czynsz najmu, to mogą prosić w urzędzie gminnym miejsca pobytu dodatkowo o przyznanie zasiłku na mieszkanie, a to przez czas konieczności opłacania czynszu najmu.

Jeżeli obecni uchodźcy, mimo że prawo ich do zasiłku powstało jeszcze w Galicyi, nie ubiegali się tam o przyznanie zasiłku, niemniej jeżeli wnieśli już odpowiednie zgłoszenie lecz nie zostało ono jeszcze załatwione i arkusz płatniczy nie został im jeszcze udzielony, wreszcie jeżeli już otrzymali wraz z przyznaniem zasiłku arkusz płatniczy, a arkusz ten im zaginął, to winni w urzędzie gminnym obecnego miejsca pobytu zgłosić ponownie swe prawo do zasiłku. Jeżeli natomiast posiadają w rękę arkusz płatniczy, wydany im jeszcze w Galicyi, mają za pośrednictwem urzędu gminnego obecnego miejsca pobytu prosić o wymianę dawnego arkusza płatniczego na nowy, któryby uprawniał do dalszego pobierania zasiłku. W Wiedniu, Pradze, Bernie, [Gracu i Opawie rozstrzygają o istnieniu prawa do zasiłku specjalnie w tym celu powołane do życia komisye zasiłkowe dla uchodźców (Reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 13-go września 1914 r. L: XVII — 1671 i z dnia 1-go listopada 1914 r. L: XVII — 3497) a w innych krajach koronnych o istnieniu prawa do zasiłku wychodźców rozstrzygają zwyczajne komisye zasiłkowe. Jeżeli prawo do zasiłku uchodźców powstało dopiero na obczyźnie, to winni oni je zgłosić w miejscu obecnego pobytu. Wypłatę zasiłków uskuteczniają kasy państwowe kraju koronnego, w którym uchodźcy chwilowo przebywają.

Jeżeli uchodźcy galicyjscy udali się do Węgier, to o ile ich prawo do zasiłku powstało jeszcze w Galicyi, lecz oni tam prawa do zasiłku nie zgłosili, albo zgłoszenie nie zostało jeszcze załatwione, albo wreszcie zgłoszenie zostało załatwione i arkusz płatniczy udzielony, który jednakowoż rodzinie zaginął — to winni ponownie zgłosić prawo do zasiłku w galicyjskiej Krajowej komisyi zasiłkowej, obecnie w Białej. Do tej samej komisyi należy się odnieść o wymianę będącego w posiadaniu rodziny galicyjskiego arkusza płatniczego na nowy. Zasiłki będą przesyłane uchodźcom na Węgry przez Krajową komisję zasiłkową

przekazami pocztowymi. O ile prawo do zasiłków uchodźców powstało dopiero w czasie ich pobytu we Węgrzech (obecny Legionista wstąpił do Legionów a raczej został zaprzysiężony, kiedy jego rodzina przebywała już na Węgrzech), należy je zgłosić w miejscu pobytu. Wypłata tych zasiłków nastąpi w miejscowym względnie najbliższym urzędzie podatkowym. Jeżeli by obywatele austriaccy, przebywający na Węgrzech, otrzymywali tam tytułem zasiłków mniej, aniżeli by otrzymywali, gdyby przebywali w Austrii, to mogą prosić Krajową komisję zasiłkową w Białej o wypłacanie różnicy (nadwyżki).

Zdarzają się wypadki, że komisje zasiłkowe odmawiają uchodźcom zasiłku z uwagi na okoliczność, że rodziny te umieszczone są na koszt państwa w barakach dla uchodźców, względnie pobierają zapomogi wychodźcze w kwocie po 70 hał. dziennie. Komisje te postępują wbrew postanowieniu rozporządzenia wykonawczego Ministerstwa obrony krajowej z dnia 28-go grudnia 1912 r. L: 238 Dz. u. p. do § 3 ustawy z dnia 26-go grudnia 1912 L: 237 Dz. u. p., że w każdym razie nie należy odmawiać zasiłku na utrzymanie tam, gdzie winna mieć także miejsce racjonalna i życzliwa opieka nad ubogimi. A jeżeli ktokolwiek, to chyba uchodźcy z Galicyi zasługują na racjonalną i życzliwą opiekę.

11.

Zaliczki i prawo zastawu na zasiłkach.

Władze państwowe, gminy, oraz inne zakłady i fundusze, które służą publicznym celom mogą udzielać członkom rodzin, którym przyznano zasiłki, zaliczki na pobrać się mające w przyszłości zasiłki. Zaliczki te będą strącane członkom rodziny przy wypłacie zasiłku, a to według umowy co do mających się ścierać kwoty z instytucją udzielającą zaliczek. Gminy i t. p. mogą udzielać lecz nie muszą udzielać zaliczek na zasiłki.

Roszczenie na podstawie prawa do zasiłku nie może być objęte egzekucją ani też naruszone środkami zabezpieczającymi. Również rozporządzanie roszczeniami do zasiłku przez cesyę, przekazanie, oddanie w zastaw lub przez jaką inną czynność prawną nie ma skutku prawnego.

Zasiłki dla rodzin Legionistów-Królewiaków.

Po myśli 1. ustępu § 1. ustawy o zasiłkach z dnia 26-go grudnia 1912 r. L:237 Dz. u. p. przysługuje prawo do zasiłków członkom rodzin powołanych do służby wojskowej wskutek mobilizacyi, oraz zrównanych z nimi pod względem uprawnień Legionistów, o ile oni są obywatelami austriackimi. Ustawodawca nie przewidział, że w pośredni skład armii austro-węgierskiej będą wchodzić obywatele innych państw. Gdy jednakowoż Legiony złączyły się z armią austro-węgierską, powstała kwestya, jak należy traktować Legionistów, będących obywatelami innych państw, a w szczególności Legionistów-Królewiaków.

Naczelny Komitet Narodowy a zwłaszcza Departament wojskowy Naczelnego Komitetu Narodowego czynią od pierwszej chwili nieustanne zabiegi i starania, by rodziny Legionistów-Królewiaków były pod względem prawa do zasiłku traktowane na równi z rodzinami Legionistów, austriackich obywateli. Sprawa ta natrafiała i natrafia na różne trudności i dotychczas nie jest jeszcze załatwiona po myśli żądań Departamentu wojskowego N. K. N. Cały szereg interwencyi, przedstawień, memoriałów, i t. d. posunął jednak sprawę przyznania rodzinom Legionistów-Królewiaków pełnego prawa do zasiłku tak bardzo naprzód, że w najbliższym czasie można się spodziewać ostatecznego a pomyślnego załatwienia tej tak ważnej kwestyi. Departament wojskowy N. K. N., zdając sobie w zupełności sprawę z doniosłości kwestyi przyznania prawa do zasiłków rodzinom Legionistów-Królewiaków, a to z uwagi na materialne i gospodarcze położenie ludności Królestwa Polskiego, nie ograniczył się tylko do starań około wyjednania prawa do zasiłku rodzinom Legionistów-Królewiaków, lecz zarządził równocześnie przygotowanie tego wszystkiego, czego potrzeba, aby z chwilą, kiedy wspomniane prawo będzie tym rodzinom przyznane, wypłata zasiłków mogła bezzwłocznie nastąpić. I tak Departament wojskowy N. K. N. zebrał zgłoszenia od rodzin Legionistów-Królewiaków, którym przysługiwałoby prawo do zasiłku, bądź to od samych rodzin, bądź to za pomocą wysłanych do pułków funkcjonaryuszów, niemniej zaopatrzył te zgłoszenia

w poświadczenia służby w Legionach tak, iż z chwilą, z którą rodzinom Legionistów-Królewiaków zostanie ostatecznie przyznane w całej pełni prawo do zasiłku — wypłata tych zasiłków będzie mogła natychmiast się rozpocząć. Ponieważ uprawnionej do pobierania zasiłku rodzinie Legionistów, należy się zasiłek od dnia ich zaprzysiężenia, przeto rodziny te otrzymają przypadający na nie zasiłek za cały czas (to znaczy od chwili zaprzysiężenia) wstecz. Jeżeli tedy rodziny Legionistów-Królewiaków nie otrzymują dotąd zasiłku z funduszków państwowych to nie ponoszą one w rzeczywistości żadnej szkody materyalnej, gdyż należące im się kwoty otrzymają następnie naraz. Wprawdzie jest to pewna niedogodność, że przez długi stosunkowo czas rodziny te nie pobierały zasiłku, lecz niedogodność ta była łagodzona przez Departament wojskowy N. K. N., który w miarę możliwości wypłacał rodzinom Legionistów-Królewiaków zasiłki z własnych funduszków.

Kwestya przyznania rodzinom Legionistów - Królewiaków zasiłków z funduszków państwowych przechodziła różne fazy, a ostatnio unormowała ją Ministerstwo obrony krajowej reskryptem z dnia 24-go lutego 1915 r. L: XVII — 1804 ex 1915 w następujący sposób: Jeżeli członkowie rodziny Legionisty-Królewiaka mieszkają w Austryi, wówczas mają odnośne komisye zasiłkowe (powiatowe) brać zgłoszenia tych rodzin pod rozwagę, a po przeprowadzeniu potrzebnych dochodzeń przedkładać z własnym wnioskiem Ministerstwu obrony krajowej do rozstrzygnięcia. Przeprowadzanie natomiast poprzednio wspomnianych dochodzeń odnośnie do zgłoszeń rodzin, mieszkających za granicą, względnie w zajętych terytoryach Królestwa Polskiego byłoby rzeczą austro-węgierskich władz reprezentacyjnych (ambasady, konsulaty), względnie odnośnych wojskowych komend etapowych. Ministerstwo zapowiedziało w tej sprawie wydanie jeszcze dalszych wskazówek.

Obecnie tedy winny rodziny Legionistów-Królewiaków, mieszkające w zajętych częściach Królestwa Polskiego udawać się celem wypełniania zgłoszeń o zasiłki do Departamentu wojskowego N. K. N. w Piotrkowie, względnie prosić ten Departament o przesłanie przepisanego formularza zgłoszenia. Formularz taki należy dokładnie wypełnić, zaopatrzyć potwierdzeniem gminy, że szczegóły w tem zgłoszeniu zawarte są prawdziwe, a następnie wypełniony i potwierdzony formularz należy przesłać na ręce

Departamentu wojskowego N. K. N. w Piotrkowie. Po załączeniu potwierdzenia, że członek rodziny, ubiegającej się o zasiłek służy rzeczywiście w Legionach, Departament przesyła zgłoszenia o zasiłki właściwej komendzie etapowej względnie okręgowej do dalszego załatwienia.

Gdy przedkładanie zgłoszeń zasiłkowych Ministerstwu obrony krajowej do rozstrzygania, musiałyby z natury rzeczy potrwać pewien czas, Departament wojskowy N. K. N. czyni w dalszym ciągu usilnie zabiegi, by skrócić i uprościć proceder załatwiania zgłoszeń rodzin Królewiaaków o zasiłek tak, aby zgłoszenia rodzin Legionistów-Królewiaaków, mieszkających w Austrii, załatwiała powiatowe komisye zasiłkowe a to na równi ze zgłoszeniami rodzin Legionistów, austriackich obywateli, oraz aby urzędy podatkowe wypłacały zasiłki rodzinom Legionistów-Królewiaaków w ten sam sposób, jak wypłacają rodzinom Legionistów, austriackich obywateli. Co się zaś tyczy rodzin Legionistów-Królewiaaków, które mieszkają na zajętych przez wojska austro-węgierskie i niemieckie terytoryach Królestwa Polskiego, aby wojskowe komendy etapowe, okręgowe i t. d. były upoważnione nietylko do przyjmowania zgłoszeń i przeprowadzania dochodzeń, lecz także do wypłacania przyznanych rodzinom zasiłków. Nie mniej zabiega Departament wojskowy N. K. N., aby przy wymiarze i wypłacie zasiłku współdziałali jego funkcyonaryusze, wskutek czego mieliby możność starania się o możliwie najdalej idące uwzględnianie interesów rodzin Legionistów-Królewiaaków.

Gdzie rodziny Legionistów-Królewiaaków mogą zasięgać informacyi w sprawie zasiłków — o tem jest mowa w ostatniej części niniejszej książeczki, zatytułowanej: „Informacje“.

Wzory i formularze.

Poniżej podajemy formularz zgłoszenia o zasiłek wraz z wzorem jak wygląda wypełniony formularz poświadczenia służby w Legionach, w dalszym ciągu wzór prośby o wydanie ponownego arkusza płatniczego, wreszcie wzór prośby do powiatowej komisji zasiłkowej o wzięcie zgłoszenia o zasiłek ponownie pod rozwagę w wypadkach, w których pierwsze zgłoszenie odmownie załatwiono.

I.

Formularz zgłoszenia o zasiłek :

a)

Nr.....		Zgłoszenie	Powiatowa Krajowa	komisya zasiłkowa
Powołany do czynnej służby				
Imię i nazwisko: Jan Zawiski		zatrudnienie: urzędnik prywatny		
Miejsce pobytu	gmina: Zakopane	Przeciętny zarobek dzienny: 8 koron		
	powiat i kraj: Nowy Targ, Galicya.	Inne dochody, posiadłości: ———		
Rok urodzenia: 1885		Oddział broni: piechota		
Miejsce przynależności	gmina: Bochnia	Stopień wojskowy: plutonowy		
	powiat i kraj: Bochnia Galicya	Dzień odejścia z miejsca pobytu: 1. września 1914		

b)

Członkowie rodziny, podnoszący roszczenie do zasiłku

L. poz.	Imię i nazwisko	Rok urodzenia, u dzieci w 8. roku także dzień urodzenia	Pokrewieństwo z powołanym do czynnej służby	Zatrudnienie i zarobek	Posiadłość (wartość oraz obciążenie)	Miejsce zamieszkania	Czynsz	Uwaga
1.	Helena Zawiska	1887	żona	bez zajęcia	—	Zakopane	mies. 60 K.	
2.	Maryan Zawiski	1900	syn	uczeń	—	Zakopane	—	
3.	Władysław Zawiski	1903	syn	uczeń	—	Zakopane	—	
4.	Marya Zawiska	1912	córka	—	—	Zakopane	—	
5.	Józefa Zawiska	1860	matka	bez zajęcia	—	Zakopane	mies. 45 K.	
6.	Wanda Zawiska	1889	siostra	uczenica	—	Zakopane	—	

Na odbiorcę wypłaty proszę wyznaczyć: Helena Zawiska, Zakopane,
(dokładny adres mieszkania) ul. Nowa L: 15.

Zakopane, dnia 5. września 1914.

Podpis naczelnika gminy lub urzędnika:

Podpis strony:
Helena Zawiska.

II.

Formularz poświadczenia służby w Legionach :**Naczelny Komitet Narodowy.**

Departament Wojskowy.

Centralny oddział werbunkowo-ewidencyjny.

Niniejszem stwierdza się, że Legionista Jan Zawiski, urodzony w roku 1885 przynależny do Bochni z zawodu urzędnik prywatny zapisany w protokołach (Komisyja werbunkowa Zakopane Nr. karty wojskowej 100) Centralnego oddziału ewidencyjnego Dep. Wojsk. N. K. N. od dnia 1. IX. 1914, zaprzysiężony dnia 4. IX. 1914 służy w pułku **pierwszym**.

Centralne biuro ewidencyjno-werbunkowe
Departamentu wojskowego N. K. N.

III.

Wzór prośby o wydanie ponownego arkusza płatniczego :

Do powiatowej komisji zasiłkowej w Nowym Targu na ręce urzędu gminnego w.....

Niżej podpisany (a), który (a) wskutek wstąpienia Jana Zawiskiego do Legionów otrzymuje jako żona powyżej wymienionego Legionisty imieniem swem i trojga dzieci oraz jego matki i siostry poczynawszy od dnia 4-go września 1914 zasiłek na utrzymanie i mieszkanie w kwocie 4 K. 70 h. dziennie od urzędu podatkowego w Nowym Targu, prosi o wydanie ponownego arkusza płatniczego (duplikatu), uprawniającego go (ją) do dalszego pobierania zasiłku, a to z uwagi na okoliczność iż pierwszy arkusz płatniczy zaginął.

(podpis) Helena Zawiska.

IV.

Wzór ponownego zgłoszenia o zasiłek :

Do powiatowej komisji zasiłkowej w Nowym Targu na ręce urzędu gminnego w Zakopanem.

Niżej podpisany (a), który (a) otrzymał (a) rezolucją z dnia 10-go września 1914 l.: 356 odmowne załatwienie wniesionego za pośrednictwem urzędu gminnego w Zakopanem zgłoszenia o przyznanie zasiłku za służącego w Legionach Jana Zawiskiego,

jako jego żona, wnosi równocześnie za pośrednictwem urzędu gminnego ponowne zgłoszenie o przyznanie zasiłku.

Świetna komisya zasiłkowa raczy wziąć to ponowne zgłoszenie pod życzliwą rozważę i uwzględnić następujące okoliczności:

.....

.....

.....

Uwaga: Tu należy wymienić okoliczności, któreby mogły wpłynąć na zmianę pierwotnego a odmownego orzeczenia komisji zasiłkowej, n. p. że w chwili wniesienia pierwszej prośby o zasiłek służył w wojsku tylko jeden członek rodziny a w międzyczasie wstąpił do wojska jeszcze inny członek rodziny, względnie że w chwili wniesienia pierwszego zgłoszenia Legionista pobierał od swego pracodawcy jeszcze nadal płacę, którą mu w międzyczasie wstrzymano.

(podpis) Helena Zawiska.

II.

Zaopatrzenie wdów i sierot po poległych Legionistach.

Treść:

1. Zasada prawa do zaopatrzenia.
2. Jak się przedstawia obecnie zaopatrzenie wdów i sierot?
3. Kiedy wdowy i sieroty mają prawo do zaopatrzenia?
4. Rodzaj i wysokość zaopatrzenia?
5. Jak długo trwa prawo do zaopatrzenia?
6. Kto rozstrzyga o przyznaniu zaopatrzenia?
7. Jak zgłasza się prawo do zaopatrzenia?
8. Wyplata zaopatrzenia?

1.

Zasada prawa do zaopatrzenia wdów i sierot.

Wdowy i sieroty po oficerach i żołnierzach wspólnej armii, obrony krajowej i pospolitego ruszenia otrzymują stałe zaopatrzenie z funduszków państwowych, a to po myśli ustawy z dnia 27-go kwietnia 1887. L. 41 Dz. u. p., ustawy z dnia 3-go

kwietnia 1891. L: 48 Dz. u. p., ustawy z dnia 28-go marca 1896. L: 48 Dz. u. p. oraz ustawy z dnia 19-go marca 1907. L: 86 Dz. u. p. Temi ustawami unormowane zaopatrzenie przysługuje po myśli najwyższego postanowienia z dnia 4-go grudnia 1914 r. wdowom i sierotom po poległych oficerach i żołnierzach legionowych.

2.

Jak się przedstawia obecnie zaopatrzenie wdów i sierót?

Powyżej przytoczone ustawy przyznają wdowom i sierotom po poległych oficerach i żołnierzach stałe zaopatrzenie z funduszów państwowych, a to w postaci emerytury wdowiej i datku na wychowanie sierot (emerytury sierocej). Jeżeli żona i dzieci powołanego do służby wskutek mobilizacji (Legionisty) pobierały zasiłek na utrzymanie i mieszkanie, to po myśli § 6 ustawy o zasiłkach z dnia 26-go grudnia 1912. L: 237 Dz. u. p. należy im się jeszcze przez 6 miesięcy od chwili śmierci męża względnie ojca wypłata zasiłków na utrzymanie i mieszkanie, a po upływie tych 6 miesięcy rozpoczyna się prawo do stałego zaopatrzenia w postaci emerytury wdowiej i datku na wychowanie sierot. Jeżeli żona i dzieci powołanego (Legionisty) nie pobierały przez czas jego służby zasiłku na utrzymanie i mieszkanie (a to z powodu że ich utrzymanie nie było wskutek służby wojskowej Legionisty zagrożone), to z chwilą jego śmierci należy się wdowie i sierotom stałe zaopatrzenie, gdyż do tego zaopatrzenia mają prawo wdowy i sieroty bez względu na ich położenie materialne.

Reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 8-go marca 1915 r. L: XVII — 4971, intymowany okólnikiem prezydium Namiestnictwa z dnia 19-go marca 1915 r. L: 3949 pr. zarządza, by wypłacane wdowom i sierotom po poległych zasiłki na utrzymanie i mieszkanie były wypłacane także i po upływie 6 miesięcy od chwili śmierci powołanego (Legionisty). A więc nie powinno się po upływie 6 miesięcy od chwili śmierci powołanego (Legionisty) wstrzymać żonie i dzieciom wypłaty zasiłków i rozpoczynać wypłatę stałego zaopatrzenia (emerytury względnie datków na wychowanie), lecz należy wypłacać nadal wdowie i sierotom zasiłki na utrzymanie i mieszkanie. Wy-

placanie tedy w dalszym ciągu (a więc już po upływie 6 miesięcy od chwili śmierci męża względnie ojca) zasiłków na utrzymanie i mieszkanie — zastępuje na razie wypłatę emerytury wdowiej i sieroczej. Jeżeli żona i dzieci powołanego (Legionisty) nie pobierały zasiłku na utrzymanie i mieszkanie, to wówczas należy im się od chwili śmierci wypłata emerytury wdowiej i sieroczej. Obecnie zaś, gdy w miejsce tej emerytury — dla wdów i sierot, które za życia męża względnie ojca pobierały zasiłek — wchodzi zasiłki na utrzymanie, winnyby wdowy i sieroty, które za życia męża względnie ojca nie pobierały zasiłków na utrzymanie i mieszkanie, otrzymywać również w miejsce emerytury wdowiej i sieroczej te zasiłki, a to od chwili śmierci powołanego (Legionisty). W każdym razie należałoby wypłacać zasiłki (w miejsce emerytury wdowiej i sieroczej) w tych wypadkach, w których fakt śmierci powołanego (Legionisty) spowodował pogorszenie się materialnego położenia wdowy i sierot, a to w porównaniu z ich materialnem położeniem za życia męża względnie ojca, które nie uzasadniało prawa do zasiłków na utrzymanie i mieszkanie. N. p. pracodawca Legionisty wypłacał mu w czasie jego całej służby wojskowej pensję, z powodu której to okoliczności żonie i dzieciom nie przyznano zasiłku. Z chwilą jednak śmierci Legionisty pracodawca wypłatę pensji wstrzymał, a wdowa i sieroty miałyby po śmierci męża względnie ojca (ponieważ zasiłku nie pobierały) prawo tylko do emerytury wdowiej i sieroczej, które są znacznie niższe od zasiłków. Byłoby tedy słusznem, aby z uwagi na obecne podrożenie utrzymania, wypłacano wszystkim wdowom i sierotom bez wyjątku zasiłki na utrzymanie bez względu na to czy za życia męża względnie ojca pobierały te zasiłki, czy nie.

3.

Kiedy wdowy i sieroty mają prawo do zaopatrzenia?

Wdowy i sieroty mają prawo do zaopatrzenia, jeżeli mąż względnie ojciec padł w obliczu nieprzyjaciela albo zmarł wskutek ran lub zewnętrznego uszkodzenia, odniesionego w obliczu nieprzyjaciela, bądź też w inny sposób bez własnej winy w chwili pełnienia służby wojskowej albo wskutek choroby zaraźliwej panującej epidemicznie lub endemicznie w miejscu na pobyt służbowy wyznaczonem, albo której to choroby nabawił się wskutek pełnienia służby w szpitalu lub wskutek trudów wojennych.

Wdowie należy się emerytura i datki na wychowanie sierot bez względu na jej stan majątkowy, a to przez czas, omówiony w 5 rozdziale.

Wdowa nie ma względnie traci prawo do emerytury, jeżeli w czasie śmierci męża nie żyła z nim we wspólności małżeńskiej, o ile nie udowodni, że w tej mierze nie ponosi ona winy, jeżeli mąż w czasie czynnej służby lub płatnego urlopu zrzekł się dobrowolnie swego stopnia lub został skazany na jego utratę, jeżeli przeciw mężowi przed jego śmiercią lub po jego śmierci — atoli jeszcze przed przyznaniem emerytury wdowiej — wyszły na jaw i udowodnione zostały takie obwinienia, że gdyby nie był umarł byłby wydalony ze służby a względnie byłby utracił stopień, wreszcie jeżeli przeciw niej samej, wskutek przestępstwa popełnionego jeszcze za życia męża, wydany został potępiający wyrok sądu karnego, który powoduje utratę emerytury.

Wdowa po oficerze, wychodząca powtórnie za mąż traci prawo do emerytury, zaś wdowa po żołnierzu otrzymuje w podobnym wypadku odprawę w wysokości rocznej emerytury.

Żona i dzieci zaginionych (vermißt) mają podobne prawo do zaopatrzenia (emerytury) jak wdowy i sieroty po poległych, a to aż mąż względnie ojciec się znajdzie względnie zostanie uznany sądownie za zmarłego.

4.

Rodzaj i wysokość zaopatrzenia.

A. Oficerowie.

Pensja wdowy wynosi rocznie po oficerze rangi: VI — 2000 koron, VII — 1500 koron, VIII — 1200 koron, IX — 1000 koron, X — 900 koron, XI — 750 koron, XII — 700 koron, gażyście bez rangi trzecią część jego ostatniej płacy miesięcznej najmniej jednak 400 koron rocznie.

Jeżeli oficer legionowy poległ dowodnie w obliczu nieprzyjaciela albo w przeciągu roku zmarł wskutek rany, odniesionej w obliczu nieprzyjaciela lub wskutek trudów wojennych — emerytura wdowy jest wyższa o połowę.

Za ślubne dzieci należy się wdowie zaopatrzenie w postaci emerytury sieroczej zwane datkiem na wychowanie, a to w wysokości jednej piątej części emerytury, jaką otrzymuje ona sama (wdowa po poległym) z tem jednak zastrzeżeniem, że datek na wychowanie jednego dziecka nie może wynosić więcej aniżeli 500 koron rocznie.

Ogólna suma datków na wychowanie, wypłacanych na rzecz pozostałych sierot, nie może przekraczać emerytury wdowiej, chociażby nawet poległy pozostawił więcej aniżeli pięcioro dzieci. Gdyby pozostało więcej aniżeli pięcioro dzieci, dzieli się najwyższą dopuszczalną kwotę (w wysokości emerytury wdowiej) po równej części pomiędzy pozostałe dzieci. Jeżeli jedno z pozostałych dzieci utraci prawo do poboru (o czem mowa w 5 rozdziale), to wówczas można podwyższyć datek na wychowanie dla każdego z pozostałych dzieci.

Sieroty, bez ojca i matki, o ile nie posiadają zaopatrzenia i nie ukończyły 24-go roku życia, posiadają prawo do dodatku na wychowanie w łącznej kwocie, równającej się połowie emerytury wdowiej, którą pobierała ich matka lub macocha, lub któraby się jej w myśl poprzednich wywodów należała.

B. Żołnierze.

Wdowy po poległych żołnierzach legionowych otrzymują rocznie tytułem zaopatrzenia następujące kwoty, a mianowicie: wdowa po legionście (szeregowcu) — 72 koron, po starszym żołnierzu — 96 koron, po kapralu — 120 koron, plutonowym — 144 koron, sierżancie — 180 koron względnie 240 koron, a po kadecie — 300 koron.

Emerytury wdów, po żołnierzach, którzy dowodnie polegli w obliczu nieprzyjaciela lub zmarli w przeciągu roku wskutek rany odniesionej w obliczu nieprzyjaciela, lub wskutek trudów wojennych, pobierają emeryturę o połowę wyższą, od powyżej wymienionych.

Jeżeli wdowy po poległych żołnierzach są zupełnie niezdolne do zarobkowania i nie posiadają środków do życia, otrzymują ponadto dodatek w kwocie 96 koron rocznie, a to jak długo trwają te okoliczności.

Na rzecz ślubnych dzieci żołnierza wypłaca się na ręce wdowy — o ile ona sama ma prawo do emerytury wdowiej — po 48 koron rocznie tytułem datku na wychowanie, a to aż do osiągnięcia przez nie pewnego wieku (o czem mowa w następnym rozdziale), względnie do czasu wcześniejszego innego zaopatrzenia. Wyjątek pod tym względem — patrz następny rozdział.

Emerytura wdowia i datki na wychowanie sierot, wypłacane pozostałym po poległym żołnierzu legionowym nie mogą łącznie przekroczyć kwoty 540 koron rocznie.

Sieroty bez ojca i matki, o ile nie posiadają zaopatrzenia i nie osiągnęły normalnego wieku (chłopcy do lat 16, dziewczęta do lat 14) otrzymują rocznie tytułem datku na wychowanie kwotę 72 koron. Jednakowoż wszystkie datki nie mogą przekroczyć kwoty 360 koron. Gdyby tedy było więcej aniżeli 5 sierot, podzieli się kwotę 360 koron na równe części między pozostałe sieroty.

Powyżej wymienione cyfry mają obecnie zastosowanie jedynie do wdów względnie sierot po poległych żołnierzach legionowych, któreto wdowy i sieroty nie pobierały w czasie służby męża względnie ojca zasiłków na utrzymanie i mieszkanie. O ile bowiem wdowy i sieroty pobierały za życia męża względnie ojca zasiłki, to będą je otrzymywały i nadal, gdyż odnośnie do nich zasiłki wchodzi na razie w miejsce emerytury wdowiej oraz emerytury sieroczej (datków na wychowanie). „Na razie“ — to znaczy aż do pojawienia się nowej ustawy o zaopatrzeniu wdów i sierot po poległych. Obecna ustawa okazała się niedostateczna, a zwłaszcza przewidziane w niej kwoty (wysokość emerytury). Rząd nie może uregulować tej sprawy (z uwagi, że powoduje stałe obciążenie skarbu państwa) w drodze rozporządzenia cesarskiego na podstawie § 14 ustawy zasadniczej i przedłoży odnośny projekt nowej ustawy radzie państwa do uchwały.

5.

Jak długo trwa prawo do zaopatrzenia?

Wdowy po oficerach otrzymują emeryturę i datki na wychowanie z chwilą śmierci męża. Wdowy i sieroty po żołnierzach, które pobierały za jego życia zasiłki na utrzymanie i mieszkanie, otrzymują nadal zasiłki. Zaś wdowy i sieroty po żołnierzach, które nie pobierały zasiłków, otrzymują emeryturę wdowią i sierocą od chwili śmierci męża względnie ojca.

Wdowy tracą prawo do emerytury z chwilą śmierci, wskutek zrzeczenia się, otrzymania zaopatrzenia od państwa lub publicznej instytucji, wstąpienia w charakterze zakonnicy do klasztoru, który zajmuje się wychowywaniem dzieci względnie pielęgnowaniem chorych, wreszcie w razie skazania przez sąd karny, gdy do wyroku przywiązana jest utrata emerytury.

Jak poprzednio wspomniano, wdowy po oficerach tracą także prawo do emerytury z chwilą powtórnego zamążpójścia. Prawo to odzyskują jednak po śmierci drugiego męża, o ile nie zaszły

w międzyczasie okoliczności, wykluczające wdowę od poboru emerytury. Wdowy po żołnierzach otrzymują w razie powtórnego zamążpójścia odprawę w wysokości rocznej emerytury. O innych jeszcze wypadkach wykluczenia względnie utraty prawa do emerytury — patrz 3 rozdział.

Sieroty otrzymują datkę na wychowanie aż do osiągnięcia pewnego wieku (t. zw. normalnego). Odnośnie do sierot po oficerach wynosi ten wiek dla synów 20 rok a dla córek 18 rok życia, zaś odnośnie do żołnierzy dla synów 16 a dla córek 14 rok życia.

Przed upływem tego wieku sieroty tracą prawo do emerytury (datków na wychowanie) jeżeli znalazły z innej strony zaopatrzenie (utrzymanie), za które uważa się: posadę w służbie publicznej lub prywatnej z pensją względnie płacą, wstąpienie do wojska, przyjęcie na bezpłatne miejsce do zakładu względnie szkoły wojskowej albo do pewnych pod opieką rządu pozostających wychowawczych względnie naukowych zakładów cywilnych, przyjęcie do seminaryum duchownego względnie klasztoru, wstąpienie na naukę do kupca, rzemieślnika lub artysty, o ile ten zaspaja wszystkie potrzeby ucznia (terminatora, praktykanta), wyzwolenie z ucznia (terminatora) na czeladnika względnie otwarcie własnego przedsiębiorstwa.

Pozatem tracą sieroty prawo do emerytury z chwilą śmierci, oraz w razie skazania wyrokiem sądu karnego gdy z tym wyrokiem połączona jest utrata emerytury.

Celem umożliwienia dalszego korzystania z nauk, mogą sieroty, uczęszczające do zakładów szkolnych wewnątrz państwa i wykazujące odpowiednie postępy, otrzymywać datki na wychowanie aż do ukończenia studyów, jednak nie dłużej aż do ukończonego 24-go roku życia.

6.

Kto rozstrzyga o przyznaniu zaopatrzenia?

O istnieniu prawa do emerytury wdowiej i sierocej (datki na wychowanie) względnie emerytury dla żony i dzieci zaginionego rozstrzyga Ministerstwo obrony krajowej, na podstawie aktów i wniosku władz wojskowych (komend obrony krajowej, pospolitego ruszenia i t. p.)

Jak zgłasza się prawo do zaopatrzenia?

Z reguły mają władze wojskowe i polityczne zgłaszać same z urzędu Ministerstwu obrony krajowej wnioski na przyznanie emerytury wdowiej i sieroczej względnie emerytury dla żony i dzieci zaginionego. Strony interesowane (wdowy i sieroty po poległych oraz żony i dzieci zaginionych) mogą jednak odnosić się na podstawie informacji — zaczerpniętych z listy strat ewentualnie z innych źródeł — o śmierci lub zaginięciu męża względnie ojca do właściwego starostwa z prośbą o zarządzenie czego należy, to znaczy o wszczęcie dochodzeń i przedłożenie Ministerstwu obrony krajowej aktów i wniosku na przyznanie emerytury wdowiej i sieroczej, czy emerytury po zaginionym mężu względnie ojcu. Strony interesowane winny przedłożyć władzom na ich żądanie metryki urodzenia, ślubu i t. p.

Wyplata zaopatrzenia.

Po przyznaniu emerytury przez Ministerstwo obrony krajowej, będą ją wypłacały kasy państwowe (urzędy podatkowe) a to miesięcznie, poczynszy od dnia drugiego każdego miesiąca. Wyplata emerytury odbywa się za przedłożeniem kwitu, należycie ostemplowanego (Klasa II) i zaopatrzonego potwierdzeniem urzędu gminnego i duszpasterza, iż pobierająca emeryturę jest w chwili poboru wdową, względnie, że pobierające datki na wychowanie dzieci nie mają z innej strony zaopatrzenia (utrzymania). Emeryturę wdowią i sierocą pobiera wdowa względnie opiekun sierot, zaś emeryturę, przyznaną wskutek zaginięcia pobiera żona zaginionego względnie opiekun dzieci.

Wdowy po żołnierzach, które prócz emerytury otrzymują z powodu zupełnej niezdolności do zarobkowania i braku utrzymania (patrz 4 rozdział) jeszcze dodatek w kwocie 96 koron rocznie, winny co roku formalnie udowadniać (potwierdzenie gminy i duszpasterza), że są w dalszym ciągu zupełnie niezdolne do zarobkowania i nie posiadają środków na utrzymanie.

III.

Zaopatrzenie superarbitrowanych inwalidów.**Treść:**

1. Zasada prawa do zaopatrzenia.
2. Kiedy istnieje prawo do zaopatrzenia?
3. Kto orzeka i rozstrzyga o prawie do zaopatrzenia?
4. Rodzaj i wysokość zaopatrzenia?
5. Przez jaki czas należy się zaopatrzenie?
6. Jak się pobiera i wypłaca zaopatrzenie?
7. Uwagi.

1.

Zasada prawa do zaopatrzenia superarbitrowanych inwalidów.

Legioniści, uznani przez wojskowe komisje superarbitryjne za inwalidów, otrzymują — na równi z oficerami i żołnierzami armii austro-węgierskiej — zaopatrzenie z funduszków państwowych a to w postaci stałej względnie czasowej emerytury i datków za rany. O zaopatrzeniu inwalidów stanowią ustawy z dnia 27-go grudnia 1875. L: 158 dz. u. p., z dnia 23-go czerwca 1891. L: 91 dz. u. p. oraz dnia 23-go czerwca 1896. L: 108 dz. u. p.

2.

Kiedy istnieje prawo do zaopatrzenia?

Oficer nabywa prawo do emerytury jeżeli staje się niezdolnym do dalszej służby wojskowej i do jakiegokolwiek zarobkowania, odpowiadającego dotychczasowemu jego stanowisku, wskutek ran, odniesionych przed nieprzyjacielem lub wskutek trudów wojennych, następnie wskutek obłąkania, padaczki, utraty wzroku obu oczu, lub porażenia, powodującego niedołęstwo wreszcie wskutek zewnętrznego uszkodzenia, odniesionego bez własnej winy w czasie pełnienia służby, lub wskutek innego stałego nadwyrężenia (Störung) zdrowia, spowodowanego charakterem służby wojskowej, jakoteż wskutek chorób epidemicznych względnie endemicznych, panujących w miejscu służbowego pobytu oraz wskutek zaraźliwej choroby oczu.

Żołnierz legionowy nabywa prawo do emerytury w powyżej przytoczonych wypadkach o ile jednak stał się na zawsze niezdolnym do jakiegokolwiek cywilnego zarobkowania. Reskrypt

Ministerstwa wojny z dnia 22-go stycznia 1915 r. zarządza, aby inwalidami uznawano już tych, których zdolność cywilnego zarobkowania zmniejszyła się o 80 procent. Ci tedy żołnierze, którzy mogą jeszcze w życiu cywilnem w jakikolwiek sposób zarobkować, względnie których możność zarobkowania wynosi więcej, aniżeli 20 procent — nie posiadają prawa do emerytury.

3.

Kto orzeka i rozstrzyga o prawie do zaopatrzenia?

Celem superarbitryum jest komisyjne stwierdzenie istnienia i stopnia uszkodzeń cielesnych, oraz ich wpływu na zdolność do dalszej służby wojskowej względnie zdolność do zarobkowania, jakoteż ustawowego prawa do zaopatrzenia i to jakiego rodzaju.

O przedstawienie komisji superarbitryjnej może prosić sam oficer czy żołnierz, lub może to zarządzić jego władza przełożona, względnie wojskowy zakład sanitarny, w którym przebywa.

Legioniści muszą się poddawać superarbitryum przed wojskowymi komisjami, bez względu na to czy są austriackimi czy obcymi obywatelami. Kwestyę i sposób superarbitrowania Legionistów polskich normuje rozporządzenie komendy wojskowej (grupa obrony krajowej) we Wiedniu z dnia 8-go kwietnia 1915 L: M. A. Nr. 14 076.

Jeżeli wojskowa komisja superarbitryjna uzna Legionistę inwalidą, to winna w swym orzeczeniu wyraźnie zaznaczyć, że miałoby mu być przyznane stałe czy czasowe zaopatrzenie (pensja), względnie że miałoby mu być przyznane miejsce w wojskowym domu inwalidów, względnie że miałoby mu być przyznany datek za rany, a ten ostatni w razie twierdzącym w jakiej wysokości.

Orzeczenie komisji superarbitryjnej ma charakter wniosku, którego zatwierdzenie względnie odrzucenie należy odnośnie do oficerów do zakresu działania Ministerstwa obrony krajowej, zaś odnośnie do żołnierzy do zakresu działania terytoryalnych komend wojskowych (oddział obrony krajowej).

4.

Rodzaj i wysokość zaopatrzenia.

Przyznanie pensji zależy od możności zarobkowania cywilnego, którą stwierdza wojskowa komisja superarbitryjna

w swym wniosku. Jeżeli komisya stwierdzi (a Ministerstwo względnie komenda wojskowa zatwierdzi), że poddany superarbitryum oficer jest niezdolny do zarobkowania cywilnego, odpowiadającego jego stanowisku, względnie że żołnierz jest na zawsze niezdolny do jakiegokolwiek zarobkowania — wówczas otrzymuje stałą pensyę. Jeżeli w chwili superarbitryum istnieje niezdolność do zarobkowania, lecz są widoki, że po pewnym czasie poddani superarbitryum odzyskają tę zdolność, wówczas otrzymują czasową pensyę a to na przeciąg 1 do 3 lat. Przed upływem tego czasokresu, winni być ponownie poddani superarbitryum celem stwierdzenia, czy odzyskali zdolność do zarobkowania czy też nie — w ostatnim wypadku będzie im przyznana stała pensya. Jeżeli poddany superarbitryum został uznany inwalidą lecz zdolnym do zarobkowania, a w przeciągu pięciu lat postrada tę zdolność z przyczyny tego samego uszczerbku na zdrowiu, wskutek którego został uznany inwalidą, wówczas otrzyma stałą pensyę inwalidy. Interesowany winien w tym wypadku sam starać się o poddanie go ponownemu superarbitryum. Jeżeli superarbitrowany inwalida potrzebuje specjalnej opieki, otrzymuje miejsce w wojskowym domu inwalidów. Stan majątkowy superarbitrowanego jest obojętny, przyznanie pensyi zależy tylko od okoliczności, czy on może nadal sam zarobkować.

Dla oficerów i żołnierzy, którzy od broni nieprzyjacielskiej lub innych narzędzi wojennych odnieśli rany względnie ciężkie uszkodzenie, są przewidziane obok pensyi także datki za rany. Datki te są jednak zupełnie niezależne od pensyi, tak że superarbitrowany może otrzymywać datek za ranę jeżeli nawet jest zdolny do zarobkowania, a więc kiedy nie pobiera pensyi. Są więc superarbitrowani żołnierze, którzy otrzymują tylko pensyę inwalidy, względnie tacy, którzy pobierają tylko datki za rany, względnie wreszcie tacy, którzy pobierają pensyę inwalidy i datki za rany. Wysokość pensyi inwalidy zależy od jego rzeczywistej rangi względnie szarzy, zaś datek za rany zależy od jej stopnia.

Pensya oficera wynosi rocznie jedną trzecią część płacy pobieranej w czynnej służbie, pensya zaś żołnierzy wynosi miesięcznie: żołnierza (szeregowca) — 6 koron, starszego żołnierza — 8 koron, kaprała — 10 koron, plutonowego — 12 koron, sierżanta — 14 koron, zastępcy oficera — 18 koron.

Datki dla oficerów za rany wynoszą rocznie: za utratę ręki lub nogi — 800 koron, za utratę dwóch [członków lub ślepotę

obu oczu — 1800 koron. Ciężkie uszkodzenia głowy, piersi lub brzucha, wskutek którego przestają działać zupełnie i stale ważne organy wewnętrzne uważa się za utratę jednego członka.

Oдноśnie do żołnierzy, to jeżeli niezdolność do dalszej służby i zarobkowania wynika wskutek rany, otrzymują obok pensji datek za rany w kwocie 96 koron rocznie. Jeżeli utracą rękę lub nogę wynosi rocznie datek za rany — 192 koron, jeżeli utracą dwa członki lub oślepną na oba oczy — 288 koron. Niemożność używania jednego członka do zarobkowania, jakoteż zranienie lub ciężkie uszkodzenie głowy, piersi lub brzucha, które powoduje zupełne i stałe zaprzestanie działania ważnych organów wewnętrznych uważa się za utratę jednego członka.

Uprawniony do poboru pensji inwalida może się jej zrzec — pod pewnymi warunkami — za odprawą, wynoszącą dwuroczną pensję.

Ci którzy wskutek ran, odniesionych przed nieprzyjacielem oślepli lub ponieśli tak ciężkie uszkodzenia, że potrzebują szczególniejszej opieki i dozoru mają ustawowe prawo na miejsce w wojskowym domu inwalidów, gdzie pobierają oprócz żywności żołd. Zamiast umieszczenia w domu inwalidów można żądać pensji lub odprawy.

Jak już w części o zasiłkach wspomniano, zarządza reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 8-go marca 1915 r. L: XVII — 4971, aby rodzinom superarbitrowanych inwalidów, którzy nie są w możności wystarać się o należyte utrzymanie rodziny, nie wstrzymywano na razie wypłaty zasiłków, względnie wstrzymane na nowo wypłacano. To prowizoryczne zarządzenie ma na celu przyjęcie z pomocą rodzinom inwalidów, którzy nie mogą wobec zbyt niskich wymiarów pensji utrzymać z nich siebie samych a temniej rodziny — a to aż do czasu nowej ustawy o zaopatrzeniu inwalidów. O ile słyhać, miałyby nowa ustawa przyznawać zaopatrzenie także tym superarbitrowanym, którzy nie są całkiem niezdolni do zarobkowania (częściowi inwalidzi).

5.

Przez jaki czas należy się pensya?

Pobór pensji i datków za rany rozpoczyna się pierwszego dnia tego miesiąca, który następuje po dniu przyznania pensji względnie datku za rany. Koniec poboru pensji następuje z chwilą śmierci względnie z upływem miesiąca, w którym superarbitrowany przestaje być inwalidą. Prawo do datków za rany

gaśnie ze śmiercią uprawnionego do ich poboru, względnie z przyjęciem obcego obywatelstwa.

6.

Jak się pobiera i wypłaca pensye?

Pensyę i datki za rany pobiera się co miesiąc a z góry w sposób oznaczony w rezolucjach, przyznających prawo do poboru pensyi względnie datków. Wypłatę asygnuje terytoryalna intendatura obrony krajowej.

7.

Uwagi.

Ważnie (a więc przez wojskowe komisye) superarbitrowani Legioniści o ile nie otrzymują jeszcze pensyi, względnie którym nie należy się pensya a są pozbawieni na razie środków do życia — mogą odnosić się o pomoc do Komitetu opieki nad byłymi Legionistami, powołanego do życia przez N. K. N., urzędującego we Wiedniu, I. Neuer Markt L: 3 II p.

Przepisy, normujące kwestyę odbywania superarbitryum można nabywać w drukarni państwowej we Wiedniu (Superarbitrierungsvorschrift — Taschenausgabe der Militärvorschriften — Heft 6). Uzupełnienie tych przepisów zawiera urzędowa „Wiener Zeitung“ z dnia 12-go maja 1915 L: 108.

Informacye.

We wszystkich sprawach odnoszących się do zasiłków dla rodzin Legionistów polskich, oraz zaopatrzenia wdów i sierot po poległych i zaginionych Legionistach, wreszcie zaopatrzenia byłych Legionistów, superarbitrowanych inwalidów, mogą strony zasięgać informacyi i prosić o interwencyę, po za Departamentem wojskowym w Piotrkowie, istniejące we wszystkich większych miejscowościach Królestwa Polskiego emisaryaty Departamentu wojskowego N. K. N. jak w Dąbrowie górniczej, Jędrzejowie, Miechowie, Olkuszu, Płocku, Radomsku, Tomaszowie, Zagórze przy Dąbrowie, Zawierciu i t. d., oraz komisaryaty w Galicyi, a to w Białej, Bochni, Brzesku, Cieszynie, Chrzanowie, Gorlicach, Grybowie, Kętach, Krakowie, Krosnie, Limanowej, Mielcu, Myślenicach, Nowym Sączu, Nowym Targu, Oświęcimiu, Pilźnie,

Suchej, Tarnowie, Wadowicach, Wieliczce, Zakopanem i Żywcu, oraz na Morawach w Bernie, wreszcie Ekspozyturę Departamentu wojskowego we Wiedniu (I. Werderthorgasse L: 17).

W Departamencie wojskowym N. K. N. w Piotrkowie oraz w Ekspozyturze tego Departamentu, obecnie w Oświęcimiu, istnieją specyjalni referenci do spraw zasiłków i zaopatrzenia, udzielający również stronom interesowanym wszelkiej pomocy i wyjaśnień w tych sprawach.

O poświadczenia służby wojskowej w Legionach należy odnosić się do Centralnego biura ewidencyjno — werbunkowego Departamentu wojskowego N. K. N. obecnie w Piotrkowie, a to wprost lub za pośrednictwem jednej z poprzednio wymienionych instytucji Departamentu wojskowego N. K. N.

Ewentualne zmiany przedstawionych w niniejszej książeczce postanowień o zasiłkach i zaopatrzeniu oraz ewentualne zmiany miejsc urzędowania poszczególnych biur Departamentu wojskowego N. K. N. będą ogłaszane w wychodzących: w Piotrkowie „Dzienniku narodowym“ i „Wiadomościach polskich“, w Dąbrowie „Gazecie polskiej“, w Krakowie „Czasie“, „Nowej Reformie“, „Naprzodzie“, „Głosie narodu“, „Ilustrowanym Kuryerze codziennym“, w Białej „Gazecie lwowskiej“, we Wiedniu „Wiedeńskim Kuryerze polskim“, oraz w Morawskiej Ostrawie „Kuryerze polskim“. —

Odnośnie do powiatów, w których po wyparciu wojsk nieprzyjacielskich reaktywowano napowrót starostwo, obowiązują specyjalne zarządzenia. I tak tym członkom rodzin Legionistów, którym przed inwazyą nieprzyjacielską przyznano zasiłki i które posiadają arkusz płatniczy — winno starostwo (urząd podatkowy) w krótkiej drodze wypłacać zasiłki za zgłoszeniem się uprawnionej do poboru zasiłków osoby. O ile rodzina arkusz płatniczy zagubiła ma starostwo spisać z nią protokół i odnieść się do Krajowej komisji zasiłkowej w Białej o wygotowanie duplikatu. Podobnie ma starostwo postąpić jeżeli rodzina wniosła zgłoszenie o zasiłek do powiatowej komisji, lecz — z powodu inwazyi — nie otrzymała załatwienia. Jeżeli wreszcie rodzina zgłasza prawo do zasiłku dopiero po raz pierwszy, będzie to zgłoszenie rozpatrywała powiatowa komisja zasiłkowa — którą reaktywowane starostwo winno natychmiast po objęciu urzędowania powołać do życia.

Sprawa wypłaty rodzinom Legionistów-Królewiaków zasiłków (patrz 29 str.) przybrała pomyślny obrót. Na konferencji między-ministryjalnej w dniu 30. maja 1915 r. postanowiono zainicjować i spowodować porozumienie rządu austriackiego i węgierskiego, poczem wspólny rząd odniesie się do Naczelnej komendy armii oddając jej wypłatę zasiłków. Tęsamem reskrypt Ministerstwa obrony krajowej z dnia 24. lutego 1915 (patrz 30 str.) stał się bezprzedmiotowy.

Nowe rozporządzenie cesarskie z dnia 12. czerwca 1915 r. zarządza wypłatę zapomóg państwowych żołnierzom-inwalidom i ich rodzinom oraz rodzinom żołnierzy, którzy w wojnie padli lub zaginęli względnie wskutek wojny zmarli, a które to rodziny nie pobierały zasiłków na utrzymanie i mieszkanie na podstawie ustawy z dnia 26. grudnia 1914 r.

Żołnierze - inwalidzi (zupełnie niezdolni do zarobkowania) otrzymują oprócz pensyi, wyszczególnionych na 47 stronie, zapomogę państwową w kwocie 180 koron rocznie, a to bez różnicy na stopień wojskowy. Ponadto nowe rozporządzenie wprowadza pensye dla częściowych inwalidów a to o ile zdolność zarobkowa w dotychczasowym zawodzie zmniejszyła się o 20 do 50 proc. — 60 koron, a 50 do mniej jak 100 proc. — 120 koron rocznie.

Rodziny inwalidów, które nie pobierały zasiłku i nie miały dotychczas prawa do żadnego zaopatrzenia, otrzymują na podstawie nowego rozporządzenia: żona — 60 k., dziecko ślubne względnie nieślubne — 36 (zupełnego inwalidy — 60) k., ojciec, matka, dziadek i babka — 60 koron.

O ile rodzina żołnierza nie pobierała zasiłku na utrzymanie i mieszkanie, to po jego śmierci względnie zaginięciu miała jedynie wdowa i sieroty prawo do zaopatrzenia (emerytury). Nowe rozporządzenie przyznaje wdowie i sierotom oprócz emerytury jeszcze zapomogi, wynoszące rocznie dla wdowy — 120 k., dla ślubnej sieroty — 12 k., dla sieroty bez matki — 30 k., dla nieślubnej sieroty — 60 k., jeżeli zaś matka nie pobiera emerytury — 108 k., dla ojca, matki, dziadka i babki — 60 k. Okoliczność czy matka jest ślubna jest obojętna.

Zapomogi te otrzymują tedy także ci członkowie rodzin Legionistów, którzy pobierają zaopatrzenie jako wdowy i sieroty po poległych lub żony i dzieci zaginionych, gdyż zapomogi

stanowią dodatek do tego zaopatrzenia. Ponadto otrzymują zapomogi ci, którzy dotychczas nie mieli prawa do żadnego zaopatrzenia jak inwalidzi zdolni jeszcze w części do zarobkowania, następnie rodziny inwalidów, które nie pobierały zasiłków, oraz dalsza rodzina poległych, zmarłych i zaginionych (ojciec, matka i t. p.), która nie miała dotychczas żadnego prawa do zaopatrzenia, skoro nie pobierała zasiłków za życia Legionisty.

Zapomoga dla inwalidy może w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie być wyższa od poprzednio wymienionej, nie może jednak łącznie z pensją przewyższyć kwoty 600 koron rocznie. Zapomogi wypłaca się chłopcom do 16-go a dziewczętom do 14-go roku życia.

Warunkiem otrzymania zapomogi jest wniesienie prośby do starostwa oraz udowodnienie złego położenia materyalnego (Bedürftigkeit).

Rozporządzenie o zapomogach z 12-go czerwca 1915 r. ma moc obowiązującą przez czas wojny i jeszcze przez 6 miesięcy po jej ukończeniu, o ile nie nastąpi wcześniej uregulowanie zaopatrzenia w drodze ustawodawczej.
